

Мета Соколства.

Знате л' тићи соколићи
што ј' соколска мета
бати узор поносити
свеколиког света.

Лепо тело, лепа душа
весела и ведре
сваким чубством племенитим
напуњена њедра.

Лепо тело, здрава душа
снага ко у дива
а срлашце осјећајем
као бакља жива.

Гибко тијело, хитра душа
у полету лака
Да се диже у ведрине
из тамних облака.

У љубави и јединству
отаџбину дићи
па ће над Вас свет благослов
мученика стићи.

Ко свет крсташ уздизати
слободе нам жртве
поштовати див хероје
и живе и мртве.

Мета = cilj; знате л' = ali veste; поносити = ponosni; васколиког = vsega; снага = moč; ко = kakor; guba orjaka; срдашце = srčece; осјечајем = čutljivostjo; отаџбину = domovino; дигни = dvigniti; стигни = priti; крсташ = zastava, prapor; див хероје = čudovite junake.

I. B

Naš prvi starosta dr. I. Oražen.

(Konec.)

druženi balkanski Jugosloveni so napovedali krvnemu sovragu Turku vojsko. Bliskovito se je razširila ta novica po svetu. In tedaj je završalo po vsej slovanski zemlji in med malim slovenskim narodom je vzplapolal visoko ogenj svetega navdušenja, ki ga je netila iskrena želja, da bodi jugoslovensko orožje plodonosno. Zavedali smo se, da se bode odločila v tem krvavem boju usoda balkanskih Jugoslovenov, zavedali smo se v polni meri veličine in resnosti tega velikega pohoda naših bratov; zato pa tudi ni bilo med Slovenci brezpomembnih hrupnih demonstracij, ampak na miren, dostojen način, pa zato nič manj odločen, je pokazal slovenski narod svojo bratsko ljubezen do balkanskih Slovanov. To je uvod knjižici: Med ranjenimi srbskimi brati, ki jo je napisal dr. Oražen, ko se je l. 1913. vrnil iz Srbije, kjer je deloval kot zdravnik v veliki vojaški bolnici v Nišu. Dr. Oražen ni bil pisatelj, a to knjižico je napisal iz svetega navdušenja za Jugoslovenstvo in iz človekoljubja, ki sta ga gnala v zapuščeno Srbijo, da pomaga tam svojim bratom, ki so se maloštevilni, a z nenavadnim pogumom vrgli l. 1912. v boj proti stoletnemu zatiralcu, da osvobodijo svoj rod in da pripravijo temelje za združitev vseh Jugoslovenov. Kdor je prečital to knjižico, ta šele prav spozna čustvovanje in mišljenje dr. Oražna. V tej knjižici se zrcali ves njegov značaj: mehka duša, usmiljeno srce, neomajana vera v bodočnost jugoslovenskega naroda in velika ljubezen do srbskega rodu, vse to, kar ga je gnalo na jug med trpeče brate.

Da se rajni br. starosta s to svojo knjižico ni prikupil tedanjim avstrijskim oblastim, ki so v dnu duše sovražili vse, kar je spominjalo na srbski rod in srbsko državo, je umljivo. Pa tudi med enim delom slovenske inteligence si je pridobil dr. Oražen nasprotnikov zaradi prevelike hvale o Srbih, zakaj mnogim je bilo nerazumljivo, kako more s tako vnemo govoriti o „nekulturnih“ Srbih in zaničevati „kulturne“ Nemce.

Dr. Oražen je večkrat potožil, kako ga je bolelo tako naziranje in to je bil med drugim tudi vzrok, da se je ogibal družbe, ker ni mogel prenašati zaničljivih opazk, ki so pogosto padle o Srbih.

Iz Srbije je prinesel lepo zbirko narodnih vezenin in drugih izdelkov domače srbske obrti, ki so mu bili najdražji spomini na bivanje v Srbiji. Veliko večino teh predmetov so mu podarili svojci ranjencev, ki jih je ozdravil, nekatere pa so mu podarili civilni bolniki, ki jih je brezplačno ozdravil. Kako so mu žarele oči, ko je razkazoval to dragoceno zbirko in o vsakem kosu je vedel povedati njegovo zgodovino. K tej zbirki je priložil album raznih slik iz vojaške bolnice, kjer se navadno v krogu sester-strežnic in ranjenih vojakov nahaja njegova orjaška postava v beli zdravniški halji, ter snopič pisem, ki so mu jih z okorno roko pisali srbski vojaki, ko so ozdravljeni že drugič ali tretjič prišli zopet na bojišče. Po daljšem molku je navadno zaklical: „To so bili junaki!“

S tem svojim postopanjem in s prijateljstvom, ki ga je gojil s svojimi starimi znanci v Srbiji, si je dr. Oražen kmalu pridobil ime največjega srbofila v Ljubljani.

Prišlo je leto 1914. in z njim svetovna vojna, katere vnanji povod je bila mala in izmučena Srbija. Kaj je pomenilo takrat veljati za srbofila, vemo vsi. Tudi dr. Oražen je vedel ter se je zato pripravil na vse. Svojo zbirko srbskih spominov in korespondenco je skril na varnem kraju. Kmalu so se pojavili v njegovem domu na Zelenem hribu „varnostni“ organi in pričele so se hišne preiskave. Toda zaman, pri največjem in obče-znanem srbofilu in starosti S. S. Z. ni nikakega dokazilnega materiala. Ker so bile hišne preiskave tudi pri drugih članih predsedstva S. S. Z. brezuspešne, so ga pustili nekaj časa na miru, slednjič so ga vpoklicali v službo kot vojaškega zdravnika. Dali so mu vojaško bolnico v šoli na Cojzovi cesti v Ljubljani. V to bolnico so zašli tudi srbski in ruski ranjenci, ki so po dr. Oražnovem zdravljenju le polagoma okrevali, medtem ko so bili Nemci in Madžari hitro zdravi in so morali zapustiti bolnico. To zopet ni bilo vseč vojaškim oblastim, ki so si želeli prav nasprotnega učinka pri zdravljenju ranjencev. Premestili so ga v vojaško bolnico v dekliško šolo pri sv. Jakobu, nato pa v Gradec, pozneje je prišel zopet nazaj v Ljubljano v garnizijsko bolnico. Tu je ostal do prevrata. Ob razpadu Avstrije je postal šef ljubljanske garnizijske bolnice in šef vojaške zdravniške oblasti v Sloveniji. Komaj je pa izorganiziral zdravniško službo pri vojaštvu, so ga imenovali za šefa zdravstvenega odseka za Slovenijo in Istro v Ljubljani ter mu s tem poverili najvišjo zdravniško službo pri pokrajinski vladi.

Z veseljem se je ves posvetil novi službi. Užival je splošno zaupanje med stanovskimi tovariši in pri osrednji vladi ter pri ministrstvu za narodno zdravje v Beogradu. Kot predstojnik zdravstvenega urada je bil jako priljubljen, ker je bil strogo pravičen, nepristranski in dober. Dne 3. maja 1919. mu je umrla njegova soproga, ki je bolehal na neozdrav-

ljivi bolezní 17 let. Ostal je sam brez družíne in sorodnikov ter je žível edíno-le za svojo službo in za Sokolstvo. Telesna vzgoja našega naroda mu je kot zdravniku bila vážen faktor za okrepítev telesnih in dúševnih móči, zato je vselej in povsod zastopal stališče, da je treba telesni vzgoji posvetiti večjo pažnjo od strani države. V Sokolstvu je videl najboljšo organizacijo, ki pospešuje telesni razvoj našega naroda, zato se je s tem večjo ljubeznijo oklenil sokolske organizacije ter jo po svojih móčeh podpiral.

Z velikim zanimanjem je sodeloval pri pripravah za I. jugoslovénski sokolski sabor, ki se je vršil na Vidov dan I. 1919. v Novem Sadu, na katerem se je strnilo jugoslovénsko Sokolstvo v enotno in ujedinjeno organizacijo: Jugoslovénski Sokolski Savez. Sokolstvo mu je zaupalo najvíšje mesto ter ga izvolilo za starosta Saveza. Ujedinjenje jugoslovénskoga Sokolstva v móčno organizacijo je bilo odslej njegovo prvo in najvážnejše stremljenje in delo. Mnogo razočaranj in neprílik se je pojavilo pri udelestvovanju te ideje, toda starosta dr. Oražen se ni strašil naporov in potov, ki jih je imel pri tem delu. Z vso energijo se je vrgel na delo in večkrat je izjavil, da je ujedinjenje jugoslovénskoga Sokolstva njegova življenska naloga in da se bo po uresnitvi te ideje umaknil mlajšim móčem pri vodstvu Sokolstva. Mnogo sporov in nesporazumljenj je poravnala in ublažila njegova beseda, zakaj v njem je videlo Sokolstvo posebjeno idejo ujedinjenja jugoslovénskíh plemen.

Ko je juníja 1920. prvikrat posetil Nj. Vis. kraljevíč Aleksander Sloveníjo in njeno prestolico Ljubljano, ga je br. starosta s ponosom in veseljem sprejel in pozdravil na telovadišču, kjer je Ljubljansko sokolsko društvo pokazalo lepe uspehe telesne vzgoje. Pravíjo, da je bil ta dan zanj najlepši v življenju, ko je videť uresničene vse svoje nekdanje sanje.

Bil je tudi sotrudnik našega lista. Za zadnjo števílko lanskega leta je napisal za naš list navdušen članek: Jugoslovénskemu sokolskemu naraščaju, v katerem pozívlja sokolsko mladino, da ohrani in čuva sveto domovínsko ljubezen, ki bo nekoč rešila iz tujega jarma naš neodrešeni rod, za zgled pa ji stavi velike žrtve srbskega plemena, ki je po dolgih mukah rešil sebe in nas. Bil je to menda zadnji njegov spis, ki je bil tiskan — njegova labudja pesem.

Ko se mu je kratko pred smrtjo pojavila bolečina v grudih, je vedel, da mu je odločena le še kratka doba življenja. „Počila bo žíla in konec bo,“ je večkrat izjavil. Službeno poklican na pot v Maríbor, da se sestane s svojim prijateljem in predstojnikom iz ministrstva, je šel, četudi je imel to noč že hud napad. Vrnívíši se še isti dan domov, se je mirno vlegel in zaspal. Proti jutru — okoli 4. ure — je v spanju izdihnil svojo plemenito dúšo brez boja in trpljenja.

Dr. Vladimir Ravnihar,

starosta Jug. Sokol. Saveza.

a glavnoj skupštini u Osijeku dne 30. junija 1921 izabrali su zastupnici sokolskih društava za starostu Jugoslavenskog Sokolskog Saveza br. dr. Vladimira Ravnihara, koji je do tada bio prvi savezni podstarosta, te je od smrti prvog staroste dr. Oražena već bio na čelu Jugoslavenskom Sokolstvu. S tim je činom dr. Ravnihar preuzeo vodstvo i najviše mesto — puno odgovornosti i dela — u sokolskoj organizaciji. Sokolstvo mu je poverilo to mesto, jer je muž čistog značaja, jake ustrajnosti, neumornog i nesebičnog rada, oduševljeni Jugoslaven — pravi Sokol. — Sokolski mu je uzgoj pomogao da se digne do tih vrлина, najme on je od svoje rane mladosti bio uvek u sokolskim redovima kao vežbač, organizator, prednjak, predavatelj i sokolski spisatelj. Sokolski ga je rad podržavao u ustrajnosti, davao nove energije i pobude. te danas s ponosom gleda na njegov minuo polastoletni vek, od kojega je preko 30 godina posvetio sokolskom radu, kulturi, prosveti i politici, sve za svoj narod, čija mu je dobrobit uvek pred očima i za čiji je napredak neustrašivo žrtvovao svoju moć u boju sa mnogobrojnim neprijateljima.

Dr. Ravnihar je rođen dne 6. marta 1871. u Ljubljani. Već je kao dečak zalazio u Sokolsku gombaonu, i pošto tada nije još bilo sokolskog naraštaja, vežbao je u sokolskim redovima, usled čega je usisao sokolski duh, došao u dodir sa Sokolstvom i priznatim tadašnjim vežbačima. On je takodjer i doma u obitelji bio odgojen u sokolskoj tradiciji. Njegov je otac Franc Ravnihar bio vrli sokol, dobar sokolski radnik i ustanovitelj Južnog Sokola, te od ustanovljenja (g. 1863.) do razpusta (g. 1867.) njegov tajnik; docnije pak za dugi niz godina odbornik i starosta Ljubljanskog Sokola. Da je stari Ravnihar uistinu zaslužan Sokol svedoči čin, da je bio počasnim članom Ljubljanskog Sokola i Hrvatskog Sokola u Zagrebu. Razumljivo je dakle, da je uplivao i na svoga sina, koji je za sokolski nauk bio veoma podesan, kako pokazuje njegov kasniji rad. Mladi je Ravnihar pokazao već u doba gimnazijskih nauka organizatorni talenat. Kao učenik osmog razreda izveo je tajnu organizaciju slovenskih i hrvatskih abiturijenata, koji su pod njegovim predsedstvom imali prvi sastanak u Ljubljani.

Tom je prilikom po prvi put zaigrao u Ljubljani tamburaški zbor, i po prvi se je put zapevala pesma »Slovenac i Hrvat«, koju je za taj sastanak uglazbio po rečima hrvatskog abiturienta Boranića, skladatelj F. S. Vilhar. Takvi su uspesi, naravno, animirali agilnog mladića za

daljnji rad, te je nastavio kao višeškolac u Beču i Gracu, gdje je učio pravo i bio promoviran. U Beču je bio članom družine, koja je izdavala djačku reviju »Vesna«, a sudelovao je i u »Slovenskom pevačkom društvu«. Kao vežbač, posebno se je izučio mačevanju i imao je nekoliko

Dr. Vladimir Ravnihar.

dvoboja sa nemačkim »buršima«, u kojima je uvek pobedio. U Ljubljani je bio medju utemeljiteljima akad. ferijalnog društva »Sava«, i u tom društvu za više godina predsednik.

Svršivši nauke g. 1895., stupio je u sudačku službu u Ljubljani. God. 1896. bio je premešten u Novo mesto kao askoltant, i tu je prionuo radu

u Dolenjskom Sokolu — bio je odbornik, izvršujući član i vodio je sokolski tamburaški zbor.

U državnoj se službi nije čutio dovoljno slobodnim i zato je istupio iz sudačke službe, a stupio među odvjetnike, da bude u svakom pogledu slobodan i bezobziran u svom kulturnom radu. U maju 1897. stupio je kao koncipient u odvetničku pisarnu dr. Vrečka u Celju. Tu je takodjer bio izvršujućim članom Sokola i nadasve radišan u političkim i kulturnim društvima. God. 1902. otvorio je u Ljubljani vlastitu odvetničku pisarnu i postade podstarostom Ljubljanskog Sokola, dok je starosta bio zaslužni br. dr. Tavčar. Slovensko se je Sokolstvo u to doba lepo razvijalo i reformiralo pod vodstvom sadašnjeg saveznog načelnika br. dr. Murnika, koji je tada bio načelnikom Ljubljanskog Sokola, čisto po uzoru Češkog Sokolstva u pravu gimnastičnu organizaciju. God. 1904. slovensko je Sokolstvo toliko napredovalo, da je priredilo prvi slovenski svesokolski slet. Vodstvo je sleta bilo u rukama dr. Ravnihara i treba priznati, da je slet obzirom na tadanje prilike lepo uspeo. Tom je prilikom Slovensko Sokolstvo spoznalo, da mu ne dostaje veze — dobre skupne organizacije — zato je godinu kasnije (1905) ustanovilo Slovenski Sokolski Savez i izabralo za prvog starostu dr. Ravnihara.

Bra! je starosta bio svestan svoje velike zadaće. Putovao je iz mesta u mesto te držao predavanja o Sokolstvu i ustanovio je mnogo novih sokolskih društava, njegov je organizatorni rad bio doista dostojen hvale. — Dojduće je godine (1906.) vodio Slov. Sokol. Savez na hrvatski svesokolski slet u Zagrebu i nastupio na sletu kod prostih vežaba. God. 1907. vodio je br. Ravnihar slov. Sokolstvo na V. svesokolski slet u Pragu, gde je nastupilo takoder i kod međunarodne utakmice. God. 1908. odstupio je sa mesta staroste Slov. Sokolskog Saveza i podstaroste u Ljubljanskom Sokolu. Posvetio se je politici i zato zapustio sokolske redove, kao aktiven radnik. Na glavnoj skupštini u Mariboru god. 1920., opet ga je jugoslavensko Sokolstvo pozvalo na vodstvo i izabralo za prvog podstarostu. Kao takav vodio je ove godine deputaciju jugoslav. Sokolstva u Lille na slet. što je priredio Savez francuskih gimnastičara.

Dr. je Ravnihar takodjer perom uspešno sudelovao u Sokolstvu. U raznim člancima i izveštajima po novinama širio je i propagirao sokolsku misao; bio je saradnikom strukovnog lista »Slovenski Sokol«, a i naš ga »Sokolić« broji među svoje suradnike. God. 1903. prigodom 40-godišnjice Ljubljanskog Sokola, napisao je niz članaka u »Slov. Narodu«, pod naslovom »Sokolska ideja i Slovenci«. Te je članke kasnije izdao Ljubljanski Sokol v posebnoj brošuri. —

Osim u Sokolstvu, bio je dr. Ravnihar uvek radišan u kulturno-prosvetnim društvima i u politici. Već se je kao djak izvežbao u pevanju, a kasnije je svuda i uvek bio oduševljeni propagator pevanja i glazbe. U Novom Mestu bio je predsednikom Dolenjskom pevačkom društvu, vodja tamburaškog zbora i priredjivač pozorišnih predstava. Još je veću de-

latnost razvio za vreme njegovog prebivanja u Celju, gde je tada bilo najgore gnezdo Nemaca. Slovenci su tada odgovarali na nemački pritisak kulturnim i prosvetnim radom. Priredivali su koncertne večeri, pozorišne predstave i društvene večeri, i tu su davali oduška narodnom oduševljenju u borbi sa nadutim Nemcima, koji su imali svaku pomoć i oslon u austrijskoj vladi. —

Dr. Ravnihar je posvetio svu svoju mladenačku snagu kulturnom radu, a taj je bio istodobno i politički — naporau i težak. Bio je predsednikom i za neko doba kapelnikom Celjskog pevačkog društva, odbornik Čitaonice, član tamburaškog zbora i režiser pozorišnih prestava. Priredivao je redovite pozorišne prestave sa veoma zgodnim repertoarom, a sam je dobro glumio. U to su se doba odigravale i ulične borbe sa »nemškutarji« skoro svakom prilikom, kad bi Slovenci šta priredili.

Svečanost pri otvoru Narodnog doma, posveta Školskog barjaka, dolazak čeških djaka i. t. d., sve je to davalo povoda Nemcima da oštro napadnu Slovence, a ovi su imali da izdrže borbu na dva fronta: prou Nemcima i proti celjskoj policiji, koja je budno čuvala Nemce, a Slovence proganjala i zatvarala. Dr. Ravnihar stajao je na čelu branitelja slovenske narodnosti, a bio je i radi »prekršaja« od policije i kažnjen. Koliko je bio radišan i o ljubljen u Celju, svedoči njegov svečani odlazak, što mu prirediše celjska društva, kad je god. 1901. ostavio Celje i preselio u Ljubljani. Celjsko ga je pevačko društvo imenovalo za počasnog člana.

Uspešno je nastavio radom u Ljubljani i to u Glazbenoj Matici i u drugim kulturnim društvima. Bio je ustanovitelj i predsednik pučko-kulturnog društva »Akademija«, koje je priredivalo javna znanstvena predavanja i ustanovilo prvu javnu knjižnicu pod imenom »Simon Gregorčičeva knjižnica«, a danas upravlja tom knjižnicom Sokolsko društvo i. u Ljubljani.

Medu ustanoviteljima »Društvene glazbe« u Ljubljani, opet nalazimo dr. Ravnihara, koji je kasnije, kad se preosnovala u »Slovensku filharmoniju«, bio takodjer njezin predsednik. Njegova se okretnost i radinost u javnom životu najbolje očituje time, što je bio odbornikom »Dramatičnog Društva«, »Slovenske Matice«, jedan od nadzornika »Ciril-Metodove družbe«, predsednik našeg najodličnijeg kulturnog zavoda »Glazbene Matice«, koje mesto još i dandanes zauzima.

Kod ustanovljenja »Jugoslavenske Matice«, god. 1919., izabran je predsednikom glavne podružnice u Ljubljani, kad se je pak ove godine preosnovala glavna podružnica u pokrajinski odbor za Sloveniju, izabran je predsednikom odbora.

Istu je dobru volju i nesebičnu radinost kao u kulturnim društvima, pokazao br. starosta i na političnom polju. Političnim je radom počeo god. 1911., kad je bio izabran poslanikom u bečki parlament, i tu je zastupao glavni grad Slovenije: Ljubljani. Kao narodno napredni poslanik

stupio je u Češki narodni demokratski klub, koji je vodio poznati češki politični prvak dr. Kramář. U tom je klubu ostao do god. 1917., kad se je prilikom »majske deklaracije« osnovao »Jugoslavenski klub«. Dr. Ravnihar je delovao kao poslanik u najopasnije doba — za vreme svetskog rata — i krčio put ujedinjenju jugoslavenskog naroda, osnutku naše nove države Jugoslavije. Da je taj rad bio težak i pogibeljan, znadu dobro pogotovo ljudi, koji su pripremali raspad stare Austrije u inozemstvu, i s kojima je bio dr. Ravnihar uvek u tajnom dodiru. Uložio je bezbroj čestitih interpelacija na avstrijsku vladu zbog narodno-obrambenih pitanja i tim je izneo na javu sramotno postupanje austrijske vlade prema Slovencima. Znameniti su njegovi govori u parlamentu od god. 1917. pa do prevrata. Dr. Ravnihar, koji je pred sobom video rasulo truhle avstrijske države, bez straha je bičevao sve zločine Austrije nad slaven-skim narodima i prorokovao je kao posledicu toga njezin žalostni sr-šetak, koji se obistinio u oktobru god. 1918. — Kao narodni poslanik bio je veoma marljiv i prijazan ne samo prema svojim ljubljanskim biračima, nego takodjer prema svim sumišljenicima iz Slovenije, koji bi se na njega obratili. Takav je on još i dandanes: uvek je spravan na svako posredo-vanje i uslužan; uvek su mu ruke raširene i srce otvoreno za svakoga što trpi.

God. 1914. bio je izabran takodjer zastupnikom u krajskom pokra-jinskom saboru, i tu je bio odličan u borbi za naprednu misao i za Ljub-ljanu, koju je zastupao u pokrajinskom saboru.

U kritičnim danima raspada bivše a.-u. monarkije bio je dr. Ravni-har poverenik za pravosuđe u prvoj »Narodnoj vladi«. Tada je organi-zovao sudsku upravu i viši pokrajinski sud za Sloveniju u Ljubljani. Kao poverenik za pravosuđe ostao je skoro neprestano do jeseni ove godine (par meseci je bio poverenikom za socijalnu skrb), kad je u smislu ustava bilo ukinuto poverništvo za pravosuđe.

Tako smo ti, draga sokolska omladino, u kratkim potezima ocrtali život i neumorni rad našeg staroste br. dr. Ravnihara. Nek ti njegov rad u sokolskom, kulturnom i političnom polju, bude uzorom i izgledom, po njemu se ravnaj, neka bude i tvoj rad u korist narodu i domovini. Domo-vina treba dobrih i nesebičnih radenika. »Život nije igra«, to nek ti bude geslo, i onda ćeš u starosti sa zadovoljstvom u duši baciti pogled natrag na minule dane i neće ti biti žal za vremena, preživelog u neradu. Tebe pak, br. starosti, uzdržala sreća još mnogo i mnogo godina na čelu našeg So-kolstva. Vodi ga i ravnaj svojom veštom rukom trnovitom stazom života do lepših dana budućnosti, bdij nad njim, da ispuni veliku zadaću u našem troimenom narodu!

Zgodovina telovadbe.

(Dalje.)

Telovadba pri Grkih, telovadne prireditve, olimpijske igre.

zgodovini telovadbe starih Grkov so napisane v najrazličnejših jezikih cele knjige, v katerih zvemo vse podrobnosti o telovadbi starega grškega naroda. Te knjige boste lahko prijeli v roke, dragi mladi bratje, šele tedaj, ko boste odrasli in si pridobili dovolj znanja za čitanje istih. Zato tudi jaz ne smem govoriti preobširno o grški telovadbi, ampak se moram omejiti le na najvažnejše, na ono, kar naj vam služi za podlago in v lažje razumevanje knjig, ki govorijo o zgodovini telovadbe.

Povem naj nekoliko o javnih telovadnih prireditvah, na katerih so pokazali grški telovadci javnosti svoja zdrava in lepo razvita telesa ter uspehe, ki so jih dosegli z vztrajno in smotreno telovadbo.

Vsak izmed vas ve, kaj so telovadne prireditve ali javne telovadbe, na katerih ste mogoče že sami nastopili in celo tekmovali. Veličastna sokolska organizacija jih goji v malem in velikem obsegu.¹ Najmanjše take prireditve so one, ki jih prirejajo poedina društva, potem so župne javne telovadbe, katerih se udeleže vsa društva v področju ene župe; še večje telovadne prireditve so one, ki so obvezne za več žup skupaj, to so pokrajinski zleti, taka javna sokolska prireditev je bila v Jugoslaviji letos v Osjeku. Še veličastnejša je prireditev, na kateri nastopi vsa sokolska zveza, t. j. vsi Sokoli enega naroda, oziroma ene države. Tak sokolski zlet bo prihodnje leto v Ljubljani, katerega se bodo udeležili vsi jugoslovenski Sokoli, ki so združeni v Jugoslovanskem Sokolskem Savezu. Končno imamo vseslovanski Sokolski zlet, ki je tišek sokolskih prireditev in katerega se udeleže Sokoli vseh slovanskih narodov. Tak zlet je bil l. 1912. v Pragi, na katerem je bil pri tekmah prvi zmagovalec naš Stane Vidmar. Lahko si mislite, mladi bratje, kakšna čast je bil tak uspeh za Slovenec. Slovenec pa prvi in najboljši izmed vseh Sokolov — Slovanov.

Zvezni in vseslovanski sokolski zleti se ne vršijo vsako leto, ker so taki zleti združeni z velikanskimi stroški in z ogromnim delom.

Zašel sem nekoliko v stran, govorim o naših namesto o grških telovadnih prireditvah. Potrebno je, da poznamo naše telovadne nastope, da bomo bolje razumeli grške telovadne svečanosti, ki so bile skoroda še lepše in veličastnejše nego naše.

V vseh mestih in večjih vaseh stare Grške so se prirejale javne telovadbe. Iz teh majhnih krajevnih prireditev so se razvile pozneje veli-

častne telovadne svečanosti združene s tekmami. O teh pravi slavni grški filozof Solon: „Mar je to malenkost, ko vsi gledalci hvalijo človeka, govore o njem, kažejo nanj s prstom in ga proglašajo za najlepšega med vsemi. In koliko je gledalcev, ki dobe tudi sami voljo in veselje za telovadbo. Tekmovalci se res bore na tekmah za slavo; pa mar bi kdo še kaj dobrega storil, če bi izključili iz življenja slavo. Mi smo prepričani, da se bo naš narod hrabro boril za domovino, za ženo in otroke in za bogove, dokler se njegovi sinovi bore s takim navdušenjem za venec „zmage“ iz oljke

Največje telovadne svečanosti so bile v stari Grški v Olimpiji, Nemiji, Delfih in na Istmu. Tekmovalec, ki je pri vseh teh svečanostih zmagal vsaj enkrat, je bil najspoštovanejši človek v vsej Grški. Tekme na teh štirih svečanostih pa so bile izredno težke; zato so se jih udeležili najboljši tekmovalci.

Najznamenitejše od vseh telovadnih svečanosti so bile Olimpijske igre, imenovane tako po dolini Olimpija v nevtralni grški pokrajini Elis. Vršile so se vsako četrto leto. Olimpijskih iger so se udeležili samo najboljši grški telovadci - tekmovalci in na njih se je videla moč in višina grške telovadbe. Tu pa se je tudi pokazala najizrazitejše edinost različnih grških plemen. Olimpijo moremo nekako primerjati naši Pragi, ki je poreklo vsemu sokolskemu telovadnemu delu in kjer se zbere o priliki vseslovanskih sokolskih telovadnih prireditev ves slovanski razkosani rod v bratski vzajemnosti.

Olimpija je bila prostor večnega miru in mir je zavladal po vsej širni Grški, ko so oznanjevalci hiteli iz kraja v kraj in naznanjali grškemu narodu začetek iger.

Svečanosti so se pričele v času polne lune in so trajale 5 dni. Otvoritev tekem je tvoril navaden tek v stadionu; temu so sledile druge telovadne točke: dvojni tek, tek v vztrajnosti, tek z vojno opremo, rokoborba, borba s pestmi in že omenjeni pentatlon (skok, tek, metanje kopja, metanje diska in borenje). Na vzporedu so bile tekme dečkov, dalje tekme dvo in četverovpreženih vozov, konjske dirke itd.

K olimpijskim igram so bili pripuščeni samo svobodni Grki. Pred bogom Zeus-om so svečano prisegli, da se bodo častno borili. Elejci, prebivalci doline Elis, so vodili olimpijske igre, uredili so program tekem in čuvali so nedotaknjenost tekmovalnih in prireditvenih pravil. Zmagovalec je dobil za plačilo venec spleten iz vej svete divje oljke, ki jih je odrezal za to izbrani deček, čegar starši so še živeli, z zlatim nožem. Sodnik, izbran izmed najuglednejših mož Elejcev, je izročil zmagovalcu venec položivši ga na njegovo glavo; vencu so dodali še palmovo vejico. Poseben oznanjevalec je glasno povedal zbranemu občinstvu zmagovalčevo ime, ime njegovega očeta in njegove domovine. Zmagovalcem v čast so se prirejale pojedine, ves narod jih je slavil in najslavnejši grški pesniki, kakor n. pr. Simonides in Pindar so jih poveličevali v svojih

pesmih. Zmagati v olimpijadi je veljalo: pridobiti si največjo čast na tem svetu in olimpijski venec je bil Grkom višek človeške sreče.

Na tisoče in tisoče gledalcev iz vseh delov Grške je hitelo k Olimpijskim igram. Zaradi velikanskega dotoka ljudi se je razvil ob času iger tudi živahen trg z izmenjavo najrazličnejšega blaga. Tu pa so tudi seznanjali grški učenjaki, pesniki, govorniki in umetniki zbrani narod s svojimi deli in umotvori. Tako so nudile olimpijske igre poleg telesne izobrazbe tudi duševno izobrazbo grškemu narodu.

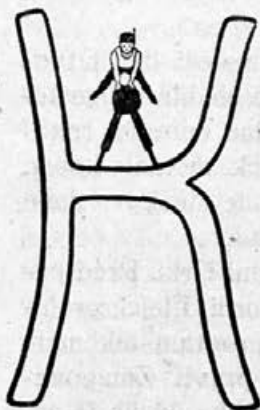
Odjek so našle olimpijske igre, ki so se tudi imenovala Olimpijade, v Atenah in pozneje v mnogih grških in azijskih mestih.

Ko so Rimljani podjarmili Grke, so začele pešati olimpijske igre, ki so jih pozneje nekateri rimski cesarji popolnoma prepovedali. Rimljani so odnesli iz Olimpije najlepše in najdragocenejše spomenike iz dobe Olimpijad. Popolnoma pa so oropali in opustošili Olimpijo Goti, ki so l. 395. po Kr. r. vdrl v Grško. Rimski cesar Theodius II. pa jo je zapovedal leta 426. po Kr. r. uničiti. Ves kraj se je spremenil v puščavo. Šele v novem veku so učenjaki na teh krajih izkopali razne predmete, ki nam pričajo vsaj deloma o slavni preteklosti Olimpije in o velikem pomenu olimpijskih iger za grški narod.

Lavrenčič Ivan:

O postanku mesta Maribor.

Kjer leži danes lepo mesto Maribor, se je razprostiral pred davnim, davnim časom nepregleden pragozd, v katerem so gospodarile mnogovrstne divje zveri. Naši predniki so morali — kakor tudi drugi narodi — sekati gozdove in pokončati nevarne zveri, da so si napravili bivališča ter se posvetili poljedelstvu in živinoreji. Pravljica nam pripoveduje:

Koroški grof je poslal svojega najpogumnejšega lovca v ta gozd z ukazom, da mu postavi tam lovsko kočo in po možnosti iztrebi divje zveri, ker se misli na levem bregu reke Drave kmalu naseliti in sezidati

graščino.

Že po nekaj letih sporoči neumorni lovec svojemu gospodarju, da se lahko naseli brez skrbi, ker je že velik del okolice varen pred divjimi zvermi in dober del gozda iztrebljen ter sežgan. Za nadaljno varnost grofa bode skrbel z lokom in s pušico.

Kmalu na to se je grof naselil z velikim spremstvom v te kraje, kjer je bil v kratkem času pod njegovim nadzorstvom sezidan krasen grad

na nekem severnem griču, imenovanem Piramida. Grad je bil dobro utrjen. Gospodar ga je imenoval „Obermarchburg“. V njem so stanovali koroški grofje spomladi in v jeseni.

Po ustanovitvi gradu se je jelo naseljevati ob vznožju griča vedno več tujih prebivalcev. Grofom je bila okolica jako všeč, zato so si izbrali ta kraj za stalno bivališče.

V času, ko so divji Huni in naseljači se Slovani ogrožali mirno bivališče naših prednikov, je služil grad kot dobra utrdba proti napadom. Naselbina, ki je bila spočetka pod varstvom graščakov, je tvorila malo vasico, potem trg, ki je bil pozneje obdan zaradi varnosti z zidom, s stolpi in z jarkom. V enajstem stoletju pa se je razvila naselbina v mesto. Zaradi dobre lege, rodovitne zemlje in vinogradov, ki so jih prvi zasadili Rimljani, je začelo mesto procvitati in danes je med najlepšimi mesti na severu naše lepe Jugoslavije.

I. Prvi temelji Maribora.

Bil je ckrceg . 769 po Kr., ko so razsajali po današnjem Pohorju in po nižinah, ki ga obdajajo, divji boji med poganskimi Slovani in krščanskimi Bajuvari, ki so bili takrat gospodarji teh pokrajin. Tla, kjer stoji danes Maribor, so bila torišče najhujših spopadov.

Razvanski* knez »Dador« je podzegal upor med Slovani in bil prvi, ki je dvignil zastavo upora. V njegovem gradu, čegar sledovi se še danes vidijo ob vznožju Pohorja nad današnjim gradom Bednava, so se zbirali Slovani, da udarijo na nasprotnika. Na tleh današnjega Maribora se je vzdigovala močna trdnjava, v kateri je taboril korotanski vojvoda Waldung, nečak bavarskega vojvode Tasila.

Mnogi krvavi poboji so se že izvršili med obema taboriščema, a skoro vedno se se morali Slovani umikati dobro urejenim vrstam Bajuvarov. Kljub divji sili, s katero so napadali, so se vendar redčile vrste boriteljev med Slovani, vojska vojvode Waldunga pa je celo rastla na moči. Slovani so uvideli, da jim preti pogibelj, in zbrali so se poletnega večera knezi, vladike in župani, da se posvetujejo, kako bi se odvrnila preteča nevarnost. Dolgo, dolgo je trajalo posvetovanje, a nihče ni vedel pravega nasveta. Konečno vstane knez Avrelij iz Selnice in razodene svoj načrt, ki se mu zdi edini izhod iz nevarnosti, ki jim je vedno bližje. Četudi le šepetaje, komaj slišno izgovori besedico »umor«, vendar spreleti vse navzoče strah že ob misli na to dejanje. Čujejo se glasovi, ki odločno odklanjajo ta naklep. Vendar pa se posreči Avreliju v navdušenih, ognjevitih besedah potlačiti vso njihovo bojazen — naklep naj se izvrši!

Posvetovalci sklenejo na videz poslati vojvodi Waldungu odposlaništvo, med katerim se bo skrival oni, ki izpelje to, kar so sklenili.

* Razvanje je vas pri Mariboru.

Za to skrivno nakano pa izve Mara, hčerka kneza Dadorja. Ker je naskrivoma kristjanka, se odloči, da prepreči ta umor s tem, da hoče se v pravem času opozoriti vojvodo Waldunga na nevarnost.

V temni viharji noči hiti Mara po dobro znanih potih, ki vodijo iz grebena Pohorja v nižino. Ne ovira je niti strma pot, niti vejevje in divje razraščeno grmovje, ki jo bije v obraz: vodi jo edina misel, da še v pravem času pride v tabor vojvode. Da jo nihče ne spozna, je preoblečena v moško obleko. Že je skoro dospela na svoj cilj, a ona ne čuti, kako ji krvave noge od ostrega kamenja, kako je premočena njena obleka, ona hiti, da reši človeka, ki ji je sobrat po Kristusu; še dražje pa ji je življenje Waldunga zato, ker je pravi brat njenega ljubljenega učitelja Majorana, ki jo je na skrivnem učil Kristove vere in njegovih resnic, ko je bivala pri sorodnikih v Ptuju.

Vsa izmučena od prevelikega napora dospe končno Mara do prve straže pred trdnjavo. Prestrašena izve, da je vojvoda odjahal v spremstvu dveh mož ogledovat novo trdnjavo pri Kamnici. Misel, da se morda jutri, ko se vrača vojvoda, sreča z odposlaništvom in da se že tedaj lahko izvrši grozna nakana, jo tira v obup. Sklene, takoj hiteti vojvodi naproti; toda straži se zdi obnašanje mlade deklice sumljivo in ne izpusti je več iz trdnjave. Zaman so vse njene prošnje, naj pošlje poveljnik vojvodi čete nasproti, da ga čuvajo. Poveljnik zasmehuje njen strah in jo odvede v zapor.

Trepetaje pričakuje sedaj Mara, kdaj se vrne vojvoda. Ali ga bo pač še mogla o pravem času opozoriti na nevarnost? Ob jutranji zarji se vrne Waldung. Začuden izve, da ga čaka mlada deklica iz taborišča sovražnikov. Da jo pripeljati pred se in Mara mu v naglici razloži divjo nakano, ki jo snujejo knezi napram njemu. Že hoče odhiteti, ko stopijo poslanci Dadorja pred vojvodo; zadnji hip še uporabi deklica, da se skrije za šotorjev zastor in od tam opazuje, kako poteka pogovor med vojvodo in odposlanci. Nenadoma opazi, kako se dvigne za hrbtom vojvode postava in v tem hipu se zasveti bodalo nad glavo vojvode. Teda, plave junaška deklica pred morilca, in smrtni sunek, ki je namenjen vojvodi, zadene Maro v srce. V tem pa že prihrumi četa Bajuvarov in vklene odposlance. Waldung zapove takoj vse pomoriti, le enega, katerega porežejo ušesa in nos, odpošlje k Dadorju kot grozen dokaz ponesrečenega naklepa Dadorjevega.

Maro pa pokopljejo v senci mogočnega hrasta

Dolgo se še bojuje Waldung; končno se vrne kot zmagaletc k grobu Mare in tukaj sezida dobro utrjen grad, katerega imenuje po svoji rešiteljici »Maraburg«.

Šele železni volji Karla Velikega se posreči vzpostaviti zopet mir v deželi. Grad Maraburg razpade počasi; tekom časa pa sezida grof iz Počehove na lepem visokem griču (danes Piramida) močno utrjen grad, ki ga imenuje Maraburg, pozneje Markburg in slednjič Marburg.

Kjer = gde; časom = vremenom; pragozd = prašuma; katerem = kojem; predniki = predi; kakor = kao što; sekati = seći; pokončati = iztrebiti, uništiti; nevarne = opasne; živinoreji = stočarstvu; pravljica = priča; najpogumnejšega = najodvažnijega; gozd = šuma; koč = kolibu; možnosti = mogućnosti; ker = jer; kmalu = brzo; graščina = dvorac; že po nekaj = već izza nekoliko; sporoči = javi; skrbi = brige; varen = siguran; varnost = sigurnost; bode skrbel = brigače se; spremstvom = pratinjom; griču = brezuljku; imenovan = prozvan; spomladi = u proleću; se jelo = počelo se; vžnožu = podnožju; prebivalcev = stanovnika; bilo jako všeč = veoma se svidala; ogrožali = ugrožavali; varstvom = zaštitom; grajščakov = vlastelina; vasico = seoce; potem trg = onda tržište; obdan = okružen; s stolpi = s tornjevima; lege = položaja; okrog = oko; razsajali = besnili; obdajajo = okružajo; takrat = onda; torišče = bojište; najhujših = najgorih; spopadov = sukoba; vas = selo; podžigal = potpirivao; upor = ustanak; čegar sledovi = kojega tragovi; vžnožu = podnožju; zbiral = zakupljali; vzdigovala = uzdizala; močna = jaka; korotanski = korusčanski; vedno = uvek; umikati = uzmisati; kljub = unatoč; s katero = s kojom; vendar = ipak; redčile = razredivale; celo = pače; poletnega = letnoga; nevarnost = pogibija; nihče ni vedel = nitko nije znao; nasveta = saveta; razodene = otkrije; zdi = čini; četudi le šepetaje = komaj slišno = premda samo šapćući; jedva da se čulo; spreleti = prošine; navzoče = nazočne; dejanje = činjenje; naklep = nameru; v navdušenih = u oduševljenim; ognjevitih besedah = vatrenim rečima; naj = neka; posvetovalci = većnici; sklenejo = zaključče; na videz = na oko; izpelje = izvede; kar = što; skrivno = tajno; izve = dozna; naskrivoma = potajno; viharini = burnoj; hiti = beži; potih = putovima; ovira = smeta; vejevje = granje; ki = koje; nihče = nitko; preoblečena = preodjevena; obleko = odelo; krvave = krvare; sobrat = pobratim; draže = milije; resnic = istina; sorodnikih = rođacima; v spremstvu = pratinji; sreća = susretne; tedaj = tada; tira v obup = tera u zdvojnost; sklene takoj hiteti = odlučiti odmah ići; nasproti = u susret; toda = ali; trepetaje = drhćući; kdaj se vrne = povratak; zarji = zori; da jo pripeljati = dade o dovesti; naglici = hitrini; deklica = devojčica; poteka = teče; nenadoma = iznenada; postava = lik, rast; bodalo = bodež; morilca = ubojicu; sunek = udarac; prihrumi = prispe bućeci; uklene = veže; zapove = zapovedi; pomoriti = umoriti; le = samo; v senci = u hladovini; zmagalec = pobednik; šele = tek, tek; deželi = pokrajini, zemlji; počasi = polagano; pozneje = kasnije; slednjič = napokon.

I. B.:

Otvoritev prvega sokol. telovadišča v Ljubljani.

lovek strmi in se čudi, ko čita poročila, koliko žrtvujejo mestni zastopi večjih mest za napravo javnih telovadišč, igrišč in športnih prostorov za mladiho in odrasle. Že pred svetovno vojno so nekatere države v tem oziru pokazale veliko razumevanje za telesno vzgojo svoje; a prebivalstva, zavedajoč se, da je le zdrav rod zmožen kulturnega napredka. Za vzgojo zdravega rodu je najuspešnejše sredstvo pravilna vzgoja telesa, ki naj se vrši — zlasti za mladiho — po preizkušanih pravilih strokovnjakov, ki splošno zahtevajo telesne vaje pod milim nebom. Da so zato potrebni primerni prostori: telovadišča in igrišča, je uvidevno, kakor so za umstveno izobrazbo neobhodno potrebne učilnice. Naravno, da je potreba po prostorih za telesne vaje v mestih in

industrijskih krajih večja in nujnejša nego na kmetih, kjer ima kmečka mladina itak dovolj prilike, da na vrtu in polju, v gozdu in travniku zadosti svojemu poželenju po čim večjem kretanju in gibanju v svežem zraku. vrhu tega pa ji tudi razna opravila nudijo primerne telesne vaje, ki jih mestna mladina pogreša in jih mora nadomestiti s telovadbo, igrami in športom.

Kakor v marsičem, tako nam tudi v tem pogledu kaže lep zgled praktični Amerikanec. Vsa mesta Amerike skrbijo, da ostanejo v sredini mest nezazidani prostori, imenovani parki. Ne smemo si pa pod to besedo predstavljati takih parkov, kakor so naši, ki služijo le mirnim šetalcem za izprehode in kjer so mladini zabranjene igre in druge telesne vaje. V ameriških mestnih parkih, ki so porasli s kratko travo in ki jih oskrbuje mesto, so prostori za tenis, kroket, kriket, nogomet in za druge igre, tam se nahajajo ribniki, v katerih se po leti vozijo s čolni, po zimi pa služijo za drsališča, na razpolago so občinstvu velike in z vsem telovadnim orodjem opremljene telovadnice, v katerih se telovadi do pozne noči, da ne manjka tudi javnih kopališč, je razumljivo. Za vzdrževanje vseh teh naprav, ki služijo edino le telesni vzgoji izda n. pr. mesto New York 5,725 000 dolarjev na leto, pa tudi druga večja mesta v Ameriki skrbijo z enako vnemo za telesno zdravje svojih meščanov. Zgledu Amerike so sledile tudi evropske države, v prvi vrsti Anglija, Francija in Nemčija, ki so v svojih večjih mestih preskrbele javna igrišča in telovadišča pod milim nebom za telesni blagor mladine in naroda.

Ni pa tako pri nas. Pred vojno naša uprava v tem pogledu ni storila mnogo, naši lokalni činitelji pa tudi niso kazali posebne uvidevnosti za telesni dobrobit prebivalstva. Tudi po vojni se razmere niso izboljšale. Tako nima danes glavno mesto Slovenije niti enega šolskega igrišča ali telovadišča, čeravno je v Ljubljani lepo število srednjih, meščanskih in ljudskih šol. Skrb za telesno vzgojo pod milim nebom je prepuščena našim društvom, ki pa si tudi vsa ne morejo omisliti telovadišč in igrišč, ker so zemljišča draga. Z velikimi žrtvami se je pa končno le posrečilo nekaterim organizacijam, ki skrbijo za telesno vzgojo mladine, priboriti si nekaj prostorov, ki so si jih priredili za telesne vaje.

Med te srečne organizacije se prišteva danes tudi Sokolsko društvo I v Ljubljani, ki si je po dolgih bojih in po težkih naporih priredilo moderno in lepo telovadišče v vzhodnem delu mesta na trgu Tabor. Hud je bil boj Sokolskega društva I z neprijatelji Sokolstva, predno je dobilo društvo v last to zemljišče, ki leži skoraj sredi mesta, pa je bilo v takem stanju, da bi se ga sramovala vsaka vas. Visoko svoto je plačalo društvo za zemljišče, a vzlic temu so sovražniki napeli vse sile, posluževali se vseh mogočih sredstev, da bi iztrgali iz rok Sokola prostor, namenjen edinole Sokolskemu delu, telesni vzgoji mestne mladine. Toda Sokol ne omaga, pogum, neupogljiva volja, vztrajnost in

veselje do dela, to so sokolske čednosti, ki so tudi to pot dosegle svoj cilj. Od 30. decembra 1919. do srede aprila 1921. je hodilo društvo križevno pot, in šele ministrstvo v Beogradu mu je pripomoglo, da je prišlo zemljišče v njegovo last.

Dne 1. maja 1921. se je pričelo delo za zgradbo telovadišča. Člani so sami prijeli za lopate in izvršili so ogromno delo v razmeroma kratkem času. Treba je bilo odkopati zemljo in jo odvažati, navoziti ogromno množino gramoza in peska, izsekati velika drevesa in drugo, predno je bilo letno telovadišče izravnano, ki meri 2400 m². Okrog telovadišča je 3 m široko tekališče, za tem pa 8 m širok pas, namenjen za gledalce. Ob zapadnem delu telovadišča je postavljeno začasno poslopje, v katerem je prostor za telovadno orodje, vaditeljska soba, oblačilnica, prhe za kopanje, stranišča in stanovanje za hišnika. Vsi prostori — izvzemši stanovanje — so dvojni in sicer v severnem delu za članice, v južnem za člane. Ob vzhodnem delu telovadišča je prazen prostor, 62 m dolg in 30 m širok, ki je namenjen za stavbo sokolskega doma, ki ga hoče društvo sezidati, začasno pa se vporablja kot igrišče za naraščaj. Ves ta prostor je ograjen z lepo železno ograjo na cementnem podzidku. Zunaj ograje je okoli telovadišča še širok pas, ki ga bo mestna občina uredila kot park, ki naj služi prebivalstvu.

Po težkem delu, ki ga je izvršilo Sokolstvo po večini samo, se razprostira danes na poprej zapuščenem trgu Tabor lepo telovadišče, ki je v kras mestu in v korist mladini in odraslim. Še lepše lice pa bo dobil ta trg čez nekaj let, ko bo sezidana tam ponosna stavba sokolskega doma, ko bo urejen park in ko telovadišče poraste s kratko travo in ob železni ograji ozeleni živa meja.

Sokolsko društvo I se je ves čas zavedalo, da vrši veliko in važno delo, pri stavbi letnega telovadišča, zato je slovesno otvorilo gradbena dela dne 8. maja 1921. Pri tej slovesnosti je zasadił društveni starosta br. dr. Pestotnik prvo lopato in spominsko lipo ter imel pri tem na zbrano Sokolstvo lep nagovor, ki ga je zaključil s sledečimi besedami: Ti mati, zemlja sveta, ki rodiš vse dobro, ki daješ novo življenje, daj, da zrastejo na tem sokolskem prostoru tisoči in tisoči najboljših Sokolov in Sokolic, odličnih junakov duševnih in telesnih vrlin. Ti pa zlato solnce, izvor svetlobe in jasnosti, priča naših svetih želja in naše prisege, blagoslovi naše delo. Nesebično osrečuješ milijone; naj tudi naše nesebično sokolsko delo osreči milijone prezrtih, v zmoti in v temi živelih, naj osreči stotisoče zatiranih naših bratov tam na severu in zapadu.

Posebno slovesno pa je praznovalo društvo otvoritev telovadišča dne 14. in 15. avgusta.

Na predvečer dne 13. avgusta je bila serenada na čast bivšemu županu br. dr. Tavčarju, ki se mu je poklonila društvena deputacija in

se mu zahvalila za naklonjenost, ki jo je pokazal napram društvu pri prodaji zemljišča.

V nedeljo dne 14. avgusta dopoldne je bilo slavnostno razvitje naraščajskega prapora. Ob 11. dopoldne se je zbralo Sokolstvo in mnogobrojno občinstvo na telovadišču, kjer je bil postavljen okrašen oder. Tja je stopil br. starosta dr. Pestotnik, razvil krasen prapor, zahvalil se je sestri Zor-Ježkovi, ki je darovala naraščaju to krasno delo in br. dr. Benešu, generalnemu konzulu Čehoslovaške republike, ki je daroval k temu praporu Sokola, ki je pritrjen vrh prapora. Nato je obrazložil temeljne ideje Sokolstva ter izročil prapor praporščaku naraščaja, mlademu bratu Pircu. Ta je prevzel prapor v varstvo ter se zahvalil br. starosti: Ob tem slovesnem trenutku, ko sprejemam za naraščaj »Sokola I« iz Tvojih rok, br. starosta, najdragocenejše darilo — zastavo — Ti v imenu vseh nas svečano obliubljam, varovati čast in ugled izročene nam prapora, čast in ugled društva Sokola I, čast in ugled naših mladih naraščajevih sokolskih čet. Če tudi še mladi, br. starosta, se dobro zavedamo tega zgodovinskega trenutka in dolžnosti, ki jih danes prevzemamo. Mi vemo in čutimo v svojih srcih, da je sokolska mladina vera, upanje in ljubezen naše z žrtvami osvobojene domovine.

Dovoli brat starosta, da položi tu pred praporom ves naraščaj svojo sveto prisego: Zaklinjamo se na ta prapor, kot simbol vzvišene misli, da smo in bomo ostali vsi tej misli zvesti do svojega poslednjega diha v korist in blagor našega troedinega naroda.

Ves naraščaj — zbran pred govorniškimi odromi — je ponavljal besede mladega praporščaka, in slovesno in svečano so odmevali mladi glasovi po telovadišču, marsikatero oko starih Sokolov je zarosilo...

Nato je nadaljeval praporščak: Ob tej radostni priliki naj se spominjara tudi sestre Zorove, najiskrenejše prijateljice nas mladih Sokolov. V imenu vsega naraščaja ji izrekam odkritosrčno bratsko zahvalo za predragoceno poklonjeno darilo. Enako izrekam bratsko zahvalo odboru in vaditeljskemu zboru za dosedanje sokolsko vzgojno skrb s prošnjo, da nas tudi v bodoče čuvata v svojem bratskem okrilju. Kličem: naj živi bratsko članstvo Sokolskega društva I in vse, kar z njim pošteno čuti in misli. Zdravo!

Sestra starostinja ženskega odseka Šelkova je pripela na prapor trak v državnih barvah, ki so ga poklonile članice, in izgovorila željo, da dobi sokolska mladina moralne in telesne sile v sokolski telovadnici, v katero naj marljivo zahaja.

Najmlajša sestrice ženskega naraščaja Marica Furlani se ji je zahvalila za požrtvovalnost in obljubila, da hoče tudi ženska mladina spoštovati in čuvati ta prapor, ki je bil podarjen v najtežjih dnevih dela.

V imenu starešinstva Jugosl. Sokol. Saveza je pozdravil mlado sokolsko četo podstarosta br. Čangl, ki je končal svoj nagovor: Našega naraščaja čaka velika naloga, ko bo pohitel pod temi prapori na Gospo-svetsko polje, na Kras in na Goriško, da dopolni delo osvoboditve, da reši v suženjstvu zaostale brate Jugoslovence.

Godba je zaključila lepo in pristrčno slavnost razvitja prapora z »Bože pravde«, zbrane čete vsega naraščaja pa so prvič strumno defilirale pred svojim praporom.

Pri popoldanski javni telovadbi so nastopile vse vrste članstva in naraščaja domačega društva. Uspeli telovadbe je bil prav dober in priznati se mora, da so vaje, nastop, izvedba in disciplina naraščaja odgovarjale vsem zahtevam prave telesne vzgoje. Pri tej javni telovadbi je prvič nastopilo tudi vojaštvo z vajami s puškami. 120 krepkih mladeničev-vojakov je prikorakalo pod vodstvom podporočnika Ronkota in br. Vičmarja s strunnim korakom na telovadišče. Viharni pozdrav je zadonel nasproti tej četi od strani občinstva, ki je prvič videlo vojaštvo na sokolskem telovadišču. Še večji aplavz je spremljal vojake pri odhodu po končanih vajah, ki so jih izvajali brezhibno.

Glavno slavlje se je vršilo v ponedeljek dne 15. avgusta s slovesno otvoritvijo telovadišča. Ob 11. uri se je zbralo domače in tuje Sokolstvo, med njimi odposlanstvo Sokolskega društva I iz Zagreba in starešinstvo Jug. Sokol. Saveza, na telovadišču, kjer je predsednik »Društva za zgradbo Sokolskega doma« br. Pestotnik slovesno izročil telovadišče v last Sokolskemu društvu I. Starosta br. dr. Pestotnik je prevzel telovadišče ter se je v vznesenih besedah zahvalil vsem čimteljem, ki so pripomogli, da se je stavba v kratkem času izvršila. V imenu starešinstva J. S. S. je izrekel br. starosta dr. Ravnihar priznanje vsem bratom za vztrajno delovanje pri novi stavbi, ki bo sokolska delavnica, kjer naj se vadijo mišice, kjer naj se vzgaja narod v narodnem, državnem in etičnem zmislu.

V imenu gostov je pozdravil otvoritev tajnik Sokol. društva I iz Zagreba br. Vukčević.

Po slovesni otvoritvi telovadišča se je formiralo Sokolstvo v ponosen in veličasten sprevod, ki se je pomikal po ljubljanskih ulicah povsod prijazno in iskreno pozdravljen od obilega občinstva, ki je tvorilo špalir po ulicah. Posebno pristrčno so pozdravljali povsod mlade in krepke vrste moškega naraščaja in ljubko mladino »deco«, ki je možgato korakala po taktih godbe.

Popoldne se je zopet vršila javna telovadba. Poleg domačih vrst so nastopili tudi gostje. Spored je bil jako obsežen in zanimiv, izvedba pa dovršena in skladna. Prav dobro je izvajal proste vaje litijski naraščaj na godbo »Mladi vojaki«.

Ta dva sokolska dneva sta pričala o dehu, ki ga vrši Sokolsko društvo I v Ljubljani — vsebično celo — posvečeno edino napredku

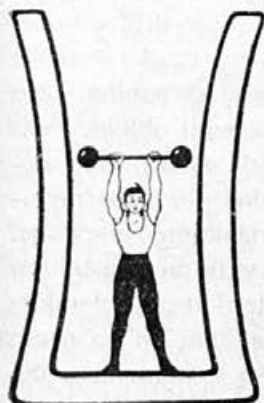
naroda v duševnem in telesnem zmošlu. Velika in težavna je še pot, predno bo stala na praznem stavbišču ponosna stavba — Sokolski dom, toda vztrajnost sokolskega članstva in naraščaja je ona moč in sila, ki premaga vse zapreke ker Sokol ne pozna zastoja in mirovanja. Naj se čimprej uresničijo visoki ideali marljivega društva.

Slovensko-hrvatski tolmač.

Telovadišče = telovežbališče; strmeti, strmim = diviti se; ko = kad; poročilo, poročila = izveštaj; zastopi = zastupstva; igrišč = igrališta; nekatere = nekoje; veliko = mnogo; prebivalstva = stanovništva; zavedajoč se = i bile su svesne; zmožen kult. napr. = sposoben za kulturni napred.; za vzgojo = za uzgoj; ki naj = koji neka; zlasti = osobito; preizkušenih pravilih = ispitanim pravilima; splošno = uopšte; vaje = vežbe; uvidevno = uvidavno; nujnejša = potrebitija; kjer = gde; v gozdu = u šumi; zadosti = zadovolji; ji = joj; opravila = poslovi; nudijo = pružaju; ki jih pogreša = koje manjkaju; v marsičem = v koječem; zgled = primer; le = samo; za izprehode = za šetnje; nahajajo = nalaze; ribniki = ribnjaci; v katerih = po kojima; s čolni = s lađama; desališča = sklizališta; in z vsem = i sa svim; telovadi = telovežba; pozne = kasne; tudi = također; naprav = priprema; z enako vemo = s istim oduševljenjem; meščanov = građana; blagor = dobrobit; storila = učinila; čeravno = akoprem; število = broj; meščansk h in ljudskih šol = građanskih i osnovnih škola; skrb = briga; si omisliti = opremiti se; ker = jer; nekaterim = nekojim; priboriti = pribaviti; se prišteva = pribroja se; v vzhodnem = na istočnom; hud = žestok; predno = pre nego; v last = u posed; vsaka vas = svako selo; vzlje = unatoč; sovražniki = neprijatelji; edinole = jedino; toda = ali; omaga = klone; pogum = odvažnost; neupogljiva = nesavladiva; to pot = ovaj put; srede = sredine; šele = tek, jedva; za zgradbo = za gradnju; so prišli = primili su; gramoza = šljunka, pruda; izsekati = poseći; drevesa = stabla; tekališča = trkališta; začasno = privremeno; poslopje = zgrada; oblačilnica = riznica, rušnica, soba gde se odeva; stranišće = zahod; hišnika = pazikuća; dvojni = dvostruki; in sicer = i to; za stavbo = za zgradu; uporablj = upotrebljava; kot = kao; ograjo = ogradom; podzidku = podzidju, temelju; poprej = pre, prije; še = još; čez nekaj = do nekoliko; ko bo = kad bude; živa meja = živica; se je ves čas zavedalo = bilo je celo vreme svesno; slovesno = na svečani način; slovesnosti = svečanosti; spominsko lipo = lipu na uspomenu; tisoči = hiljade; priča = svedok; prisege = zakletve; v zmoti = u neznanju; v temi = u tami; naraščajskoga prapora = zastave naraštaja; t'a = tamo; praporsčaku = zastavonoši, barjaktaru; v varstvo = u zaštitu; obljubljam = obećajem; varovati = štititi; če tudi še = i akoprem još; zavedamo = svesni smo; zgodovinskoga = historičnoga; mi vemo = mi znamo; dovoli, brat starosta = dozvoli, brate starosto; ves = sav; zaklinjamo se = zakunimo se; zvesti = svesni; diha = daha; odmevali = odjekivali; marsikatero = mnogokoje; izrekam = izričem; odkritosrčno = iskrenu; darilo = dar; vadiateljsko = vežbačkom; s prošnjo = s molbom; čuvata = čuvaju, brane; pripela = zakopčala; trak = vrpca; barvah = bojama; podarjen = darovan; končal = svršio; naloga = zadaća; ko bo pohitel = kad bude poletio; godba = glazba; zbrane = sakupljene; prvič = prvi put; strumno = oštro; izvedba = izvajanje; vojaštvo = vojništvo; zadonel = zatutnio; spremljal = pratio; končanih = svršenih; brezhibno = bez pogreška; v znesenih besedah = oduševljenim rečima; delavnica = radionica; sprevod = ophod; pomikal = išao; možato = muževno; gostje = gostovi; spored = raspored; obsežen = obsežan; dovršena = savršena; sta pričala = su svedočila; ki premaga = koja će nadvladati; uresničijo = obistine.

Boj alkoholu!

eliko zlo, ki ga je zapustila vojna, je brezmejno pitje alkoholnih pijač. Vojna grozota in beda sta pospeševali pijanost. Trezno misleči ljudje so upali, da bo po vojni drugače; toda — žal — nade se niso uresničile. Iстина je, da se alkoholizem kljub draginji bolj in bolj širi; gostilne, ki jih je čimdalje več, so zatočišče in domače ognjišče mnogih, so zibelka vseh nezmernemu pitju sledečih pojavov. Ni čuda, da smo znani (posebno Kranjci) po kulturnem svetu kot pijanci ter prednjačimo v tem oziru.

Pred vojno se je protialkoholno gibanje med nami precej razširilo; tudi po vojni so se že pojavili glasovi proti alkoholu. — Sveta vojska je zopet začela z delom — toda delavcev je malo.

Sokolstvo, narodna organizacija, ki stremi za socialni in prepovedni človeka, je predvsem poklicano, da začne neizprosni boj proti uničevalcu družine. Marsikdo bi mislil, da stojimo v prvih vrstah, toda temu ni tako. Večina Sokolov sploh nima smisla za to gibanje in le zmigava z rameni — ne da bi kaj storili. In sokolski zleti, ali niso pospeševalci pijanstva?

Kdo bo stopil v kolo abstinentov, ako ne Sokol? On, čigar cilj sta volja in moč; on, ki ve, da alkohol uničuje sokolsko misel in lepo telo ter ju tišči k tlom — v blato.

Potreba, začeti z agilnejšo akcijo med Sokolstvom, je najna; obvarovati je treba naše Sokoliče okuženja z alkoholom!

Začnimo pri sebi! Bodimo abstinenti. Le abstinenc je popoln gospodar svojih duševnih in telesnih sil. Postati abstinenc, pustiti vse alkoholne pijače, pomeni najti srečo, zdravje in moč. In to je naš cilj.

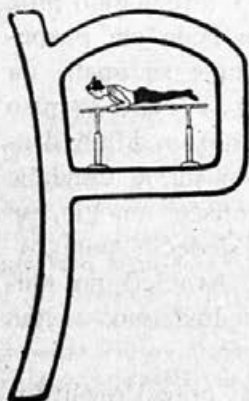
V boj proti alkoholu morajo stopiti predvsem vrste našega naraščanja. Mladina, ki še ni otrovana z alkoholom, bo pregnala tega sovražnika iz naših vrst. Dokler se mladenič ne navadi alkohola, ne čuti potrebe po njem. Zato trdno sklenite, da se hočete izogibati vseh opojnih pijač doma in na izletih in zavedajte se vedno in povsod, da je alkohol sovražnik narodnega blagostanja in zdravja, nasprotnik duševnega in npravnega napredka. — Alkohol slabi razum, voljo in spomin.

N. MAROLT:

Navodila za reševanje onih, ki se vtapljajo.*

Predvaje.

Prvi pogoj za uspešno rešitev je, da znaš ponikati (do dna) in plavati, če le mogoče, v popolni obleki. Vežbanje začni najprej samo v spodnji obleki brez nogavic, potem si obleči še star telovnik, nato nogavice, postopno suknjič in hlače, nazadnje še čevlje.

Reševalne poskuse pa predelavata po dva in dva dobra plavača na sledeči način. Eden od njiju ponikne in se zadrži popolnoma mirno, med tem ko ga drugi spravlja na suho, izprva na manjšo, potem na večjo razdaljo z različnimi prijem.

Priporočljivi in preizkušeni prijem so: 1. z iztegnjenima rokama prijem od zadaj pod obe pazduhi;

2. prijem z iztegnjeno roko od zadaj za vratnik, če treba za lase, sam pa plavaš z obema nogama in eno roko;

3. sam plavaš v znak in priteguješ vtopljenčevo telo tako nase, da je njegova glava na tvojih prsih, spodnji trup pa med tvojima nogama;

4. prijem z eno roko od zadaj okoli pasu, držeč telo poševno in glavo ven iz vode, sam pa plavaš bočno;

5. sezi z eno roko zadaj pod istoimensko pazduho in zgrabi z njo trdno za drugo njegovo roko, sam plavaš bočno.

Reševanje.

Rešuj po možnosti samo oni, ki je dober plavač in kolikortoliko izvežban v gori omenjenih predvajah. Slab plavač potapljaščemu nele ničesar ne more pomagati, temveč spravlja tudi sebe brezmiselno v nevarnost.

Posebnih navodil ni, ker so okoliščine preveč raznolike. V splošnem pa se ravnaj po sledečem:

1. Če si takoj v početku potapljanja navzoč, počakaš lahko nekaj trenutkov, ker prinese voda vtopljenca običajno prav kmalu sama na površje. Med tem sleci s sebe kolikor moreš, predvsem čevlje in skoči za njim. Priplavaj do njega brezpogojno od zadaj in zgrabi ga najbolje za ovratnik ali za lase tako, da je njegova glava zunaj (prijem št. 2.). Če je obrežje daleč in si že utrujen, preprimi v prijem št. 5.

2. Če je ponesrečenec že pod vodo, ponikni takoj do dna, približaj se mu od zadaj in ga suni z močnim sunkom od spodaj navzgor, da ga spraviš na površje, sam pa se odrini takoj za njim od tal. Vsak prijem pod vodo je skrajno nevaren.

*) Glej spis Plavanje v Sokoliču letnik II. 1920.

V slučaju, da te je ponesrečenec pod vodo že zagrabil, so ti dovoljena vsa sredstva, da se ga osvobodiš. Če te drži z roko, mu zavij prst nazaj, da se mu odpre dlan, če te drži v objemu, potisni kolenc vmes na njegova prsa in ga odrini z vso močjo od sebe, v trenutku največje nevarnosti pa ga udari s pestjo po glavi, da ga omamiš ali pa ga zgrabi z eno roko pod brado, z drugo mu zatisni usta in nos in potisni njegovo glavo nazaj.

Kakor hitro si se ga oprostil, pojdi takoj sam na površje, da prideš do sape. Razburkana voda prinese vtopljenca večkrat sama na vrh, od koder ga pa potem z omenjenimi prijemi spraviš na suho, če pa ne, moraš seveda iznova ponj.

Navodila za oživljanje vtopljenecv.

1. Poskrbi, da se takoj pokliče zdravnika.
2. Slecí gornji del vtopljenca, odpni in odveži vse, kar ga tišči.
3. Odstrani nemudoma blato, pesek i. t. d. iz nosa, ust in grla s prstom, ovitim z robcem.

4. Iče postavlja vtopljenca nikdar na glavo, temveč ga položi na trebuh, potisni zavoj obleke pod želodec ali ga položi čez lastno koleno ali čez klop in pritskaj na hrbet, da ma izteče voda iz želodca, pazi, da sta usta in nos vtopljenca vedno prosta.

5. Obrni ga na hrbet in poglej če diha.

6. Če ne diha ali pa le slabo, izvajaj umetno dihanje nemudoma in toliko časa — tudi po cele ure — če srce še keličkaj bije, dokler ne nastopi dobro dihanje, oziroma dokler zdravnik ne udejestvi smrti.

7. Pri umetnem dihanju se mora prsni koš menjaje razširiti in stisniti, in sicer na sledeči način:

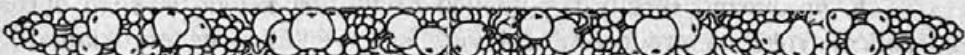
8. Podloži pod pleča zavoj obleke, tako da visi glava nazaj.

9. Potegni njegov jezik ven in ga priveži z robcem trdno na brado.

10. Poklekni h glavi ponesrečenca, primi ga z vsako roko za spodnji lažet pod komolcem, vzdigni in potegni njegovi iztegnjeni roki navzgor in nazaj čez glavo (udih), počakaj (trenutek) in spravi po isti poti iztegnjeni roki zopet nazaj ob prsni koš koš močno stisni (izdih) in nadaljuj takoj prvi gib, izvajaj te gibe 20—30-krat na minuto.

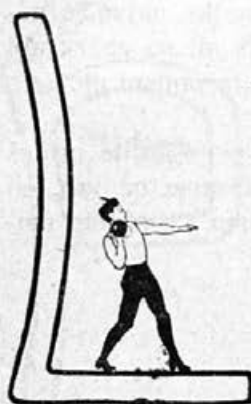
11. Če je še kdo pri rokah, naj drgne ponesrečencu noge in trup v smeri proti srcu, da požene kri proti njem, tudi masaža okoli srca je jako priporočljiva.

12. Ko začne vtopljenec zopet dihati, ga toplo odeni, položi k nogam razgreto opeko, drgni ga pod odejo z gerkinimi suknimi stopala pa s križco. Če lahko požira, mu glivaj po malo vina, žganja ali kave.

Vaje s palicami.

za I. jugoslovenski vsesokolski zlet v Ljubljani leta 1922.

priroči.

Temeljna postava: spetna stoja, palico ravno dol z nadprijemom oberoč na koncih, le v drugi sestavi z dvoprijemom, l. podprijem. Roki držita palico tako, da gledata oba konca palice za tri prste izven roke.

Med izvajanjem drži skrčena roka palico trdno, iztegnjena roka pa tako rahlo, da palica lahko drsi med prsti iztegnjene roke.

V boljše razumevanje popisa vaj so v oklepajih navedene drže rok. Časomerje 1 : 4.

I. sestava.

1. a. Odkoračna stoja z d. — palico pred prsi ravno, (roki predročeni ven).

b. drža.

c. odgib v d. — palico k d. rami navpično, d. zgoraj, (desna vzročena, leva predročno skrčena not, pest ob d. rami, leht vodoravna),

d. drža.

2. a. vzravnavna v odnožno stojo z d. — palico nad glavo ravno, (roki vzročeni ven).

b. $\frac{1}{2}$ obrata v l. na l. peti do zanožne stoje z d. — palico pred prsi navpično, l. zgoraj (leva predročena gor not, desna predročena dol not),

c. poklek z d. — palico pod d. ramo, d. spredaj, (palica pride trenutno pred prsi ravno, nato se leva hitro skrči predročno not, pest pod pazduho, desna pa predroči).

d. drža.

3. a. vzravnavna, prinožiti z d. v spetno stojo — palico pred prsi ravno, desna ostane skoraj nepremična, leva predroči ven).

b. prednožno skrčiti d. — palico ravno dol, koleno d. noge oprto na palico, (roki sta predročeni dol ven, križ vleknjen, ne predklanjati),

c. suniti z d. nazaj do zanožne stoje z d. — palico nad glavo ravno, (roki vzročeni ven),
d. drža,

4 a. odnožna stoja z d. — z lokom v l. palico k desni rami, desno vstran, (iztegnjeni roki zamahneta skozi odročanje v l. in priročenje v odročanje v d., l. roka predročno skrčena not, pest ob d. rami, d. odročena),

b. drža,

c. prinožiti z d. — palico ravno dol,

d. drža.

II. sestava.

Med odmorom oprime leva roka palico s podprijemom.

1. a. Zanožna stoja z d. — palico za glavo ravno, leva v stran, (leva odročena, desna odročno vpognjena not, pest za tilnikom),

b. drža,

c. izpad z d. nazaj, zmeren zaklon — palico za glavo poševno dol, prijem soročno za desni konec palice, (leva roka podrsne po palici do desne roke, obe pesti za tilnikom, palica visi za glavo poševno dol pripravljena za udar),

d. drža,

2. a. predgib z l., zmeren predklon — palico pred prsi poševno dol v d., prijem kakor pri 1. c., (roki se iztegneta in skozi vzročanje zamahneta do predročanja, palica tvori z rokama poševno premo črto, levi konec palice je odaljen 10 cm od tal),

b. drža,

c. vzklon, zagib z d., zmeren zaklon — palico poševno dol k d. rami, d. zadaj, (desna roka zaročena, leva podrsne po palici s podprijemom ter je predročno skrčena not, pest ob desni rami),

d. drža,

3. a. vzklon, vzravnavo do zanožne stoje z d. — palico ravno na desno ramo, d. spredaj, (desna roka zamahne skozi priročenje do predročanja, leva pest počiva na desni rami),

b. drža,

c. $\frac{1}{2}$ obrata v d. do razkoračne stoje — palico nad glavo ravno (po najkrajši poti),

d. drža,

4. a. s prisunkom d. noge spetna stoja — palico ravno dol,

b. $\frac{1}{2}$ obrata v d. — palico v drži,

c. drža,

d. drža,

Med odmorom menja l. v nadprijem.

III. sestava.

1. a. Prednožna stoja z d. — palico k desnemu boku poševno naprej ven, desna zgoraj, (desna je predročena ven, leva predročno dol vpognjena not, pest ob desnem boku).

b. drža,

c. $\frac{1}{2}$ obrata v l. do raznožne stoje — palica pred prsi ravno (desna roka ostane v drži, leva predroči ven),

d. drža.

2. a. izpad z d. v stran — palico nad glavo ravno skozi priročenje z lokom na desno,

b. drža,

c. s $\frac{1}{2}$ obratom v l. zanožna stoja z d. — palico za tilnikom ravno,

d. drža,

3. a. čepenje zanožno z desno, zmeren predklon (križ vleknjen, glava, trup in desna noga v poševni ravni črti) — palico pred prsi ravno (roki predročeni, palica 10 cm od tal),

b. drža,

c. vzklon, vzravnavava do zanožne stoje z d. — palico pred prsi ravno kakor 3 a,

d. drža,

4. a. s prisunom desne spetna stoja, nizek počep — palico na desno stegno navpično, desna zgoraj, (leva počiva sredi desnega stegna, desna vzročena, leva predročno dol skrčena not),

b. vzravnavava, poskok do raznožne stoje — palico nad glavo ravno, (roki vzročeni ven),

c. poskok do spetne stoje — palico ravno dol,

d. drža.

IV. sestava.

1. a. Odkoračna stoja z d. — palico ravno nad glavo, (roki vzročeni ven),

b. predklon z vleknjenim križem — palico ravno v predročanju,

c. drža,

d. vzklon — palico ravno nad glavo,

2. a. $\frac{1}{6}$ obrata v l., predgib z l. — palico k desni rami poševno, desna zgoraj, (desna predročno gor, leva predročno skrčena not, pest ob desni rami),

b. drža,

c. $\frac{1}{2}$ obrata v l. do zanožne stoje not z desno — palico ravno dol v levo, (leva zamahne skozi priročenje do odročanja dol, desna predročena dol not),

d. drža,

3. a. izpad z d. v stran, odklon v d. (l. noga in trup v poševni ravni črti) — palico ravno dol v d.,

b. drža,

c. vzklon, vzravnavo do odnožne stoje z d. — palico nad glavo ravno z lokom v d.

d. drža,

4. a. s $\frac{1}{2}$ obratom v l. zanožna stoja z d. — palico navpično k d. rami, (desna ostane v vzročenju, leva se predročno skrči not. pest pri d. rami),

b. prednožiti z d. — palico pred prsi ravno (roki predročeni ven),

c. prinožiti z d. v spetno stojo — palico ravno dol,

d. drža.

- - - G L A S N I K. - - -

Sokolstvu!

Vsem bratom in sestram!

Bliža se čas, ko se naj vsa naša telesna in nравstvena moč prvokrat izpriča v svoj bodni, skupni ujedineni domovini. Prihaja naš veliki praznik, ki se nanj vse Sokolstvo pripravlja s slovesno resnostjo in ki ga naš narod pričakuje z radostnim ponosom.

V beli Ljubljani, v zibelki jugoslovenskega Sokolstva, kjer je pred dobrim polstoletjem prvokrat zavihral sokolski prapor, kliče naš narod k vstajenju in osamosvojitvi, se v svečanostnih dneh 12., 13., 14. in 15. avgusta 1922. leta zgrnejo vse naše sokolske čete, pozdravljane in spremljane od najširših plasti našega naroda, na

prvi jugoslovenski vsesokolski zlet.

Temu zletu bodo predhodniki in znanilci, nalikujoči kipečim vrelcem mladosti in življenja,

predzletni dnevi,

ki so določeni pred vsemi drugimi sokolskemu naraščanju in naši deci, da se ji da prilika pokazati vsej javnosti cvet in sad sokolske vzgoje.

Za svoj prvi zlet je jugoslovensko Sokolstvo dolga leta pripravljalo pot. Našemu narodnemu in državnemu ujedinenju

sovražne sile, ki so preprečevale spojitve in stike srbskega, hrvaškega in slovenskega Sokolstva, niso mogle pretrgati naših srčnih vezi, niso mogle zamoriti našega danes uresničenega, hrepenenja in našega tajnega, notranjega ustvarjanja za njega uresničenje. In po dolgem, mučnem času borb in žrtev nam prisije v bližnji dobi dan zmagovalja sokolske volje in sokolskega dela.

Naše Sokolstvo, ki je bilo do prevrata razcepljeno v srbsko, hrvaško in slovensko Sokolstvo, je na Vidov dan 1. 1919. v Novem Sadu ustvarilo enotno, nerazrušno, mogočno organizacijo, ko je izbrsalo s soglasnim, navdušenim sklepom vsako plemensko in versko razliko. In tako, v Jugoslovenskem Sokolskem Savezu združeno Sokolstvo, pozivljamo, naj se nemudoma loti priprav za prvi naš vsesokolski zlet, da nam bo mogoče častno rešiti veliko in težavno nalogo vpričo naroda in gostov, ki pridejo takrat k nam sodit uspehe našega dela.

Naš klic velja vsem bratom in sestram, naraščaju in deci, vsemu narodu brez izjeme: Dvignite se vsi v vsem, kar je v vas najlepšega, najjačjega in najplemenitejšega, dvignite se k pripravljalnemu, k dopolnjevalnemu in vsekdar neumornemu, vztrajnemu delu, dvignite se na praznik vzvišene sokolske misli bratstva in kre-

posti, kjer se združimo vsi v globoki za-
vesti, da smo bili, smo in ostanemo sinovi
in hčere iste in ene domovine, da smo bili,
smo in ostanemo vsi bratje in sestre!

Načelo sokolske enakosti veleva vsa-
kemu posamezniku k trajni in požrtvo-
valni delavnosti, ker je uspeh celote le
od tega odvisen, ali je vsak dovolj pri-
pravljen na svojo nalogo. Iznad plitvin
vsakdanjosti stremimo vsi k lepoti in sili,
ki se naj, oblikovana v нравstveni in te-
lesni sokolski vzgoji, v vsej resničnosti
razprostre ob tem zletu domovini na čast
in nam v vzpodbudo k nadaljnemu delu in
k novim pridobitvam!

V tem zmislu sprejmite naše bratske
pozdrave vsi, ki vam je blaginja, moč in
veličina nedeljive naše domovine prvi
ukaz!

Zdravo!

Starešinstvo Jugoslovenskega
Sokolskega Saveza.

V Ljubljani, dne 8. oktobra 1921.

Dr. Vladimir Ravnihar,
starosta.

Dr. Viktor Murnik,
načelnik.

Dr. Riko Fux,
tajnik.

Namestniki staroste:

Engelbert Gangl.

Gjuro Paunković.

Dr. Lazar Car.

Vsem bratom in sestram!

Slovanska Rusija preživlja strašne čase.
V njej kruto gospodarita bolezen in glad,
ki polagata v grob na tisoče nedolžnih
žrtev.

Bratstvo, ki je eden glavnih temeljev,
vseobjemajoče sokolske ideje, naravnava
naše sočuvstvovanje z bednim ruskim na-
rodom in naše usmiljenje do njegove ža-
lostne usode k dejanjem ljubezni!

Ne oziramo se na nikakršne prilike in
odnošaje političnega značaja, ki danes

vladajo ruskemu narodu, ne presojamo in
ne obsojamo v tej gigantični borbi za
življenje in proti smrti naših ruskih bratov
nikogar in ničesar — pred nami stoji le
strogi ukaz sokolskega bratstva in užalje-
nega človeštva: Pomagajte, bratje in
sestre, da se skrha ostrina smrtnih kose,
da se zaustavi propast mogočnega slovan-
skega naroda ob trdni, neporušni veri v
zopetno njegovo vstajanje k novemu, si-
nemu življenju!

Spominjamo se, bratje in sestre, ozkih
bratskih vezi, ki so naše Sokolstvo spajale
z ruskim narodom v letih pred svetovno
vojno, obrnimo poglede jasnega sokol-
skega spoznanja v dobo, ki je blizu pred
nami in ki se v njej užiga mlado jutro
novega sijaja, veličastva in mogočnosti
Slovanstva — pa pohitimo na delo bratstva
in človekoljublja, da pomagamo premostiti
globeli smrti, ki jih razbesnela sedanost
koplje med preteklostjo in bodočnostjo!

In pomnimo, da bi danes ne uživali svo-
bode in ujedinenja, ako bi v začetku borb
za naše najvišje ideale ne stala Rusija na
naši strani.

Ti razlogi, ki so posnetek zgodovine in
odjek naše vere v zmago pravice, vere v
razmah in polet vseh naših нравnih in fi-
zičnih sil do neslutene ogromnosti vsega
Slovanstva, nas pozivljajo, da prispevamo
vsak po svojih močeh v sklad, ki je name-
njen ublaženju bede in trpljenja ruskega
naroda.

Naj ne bo ne ene žive, iskrene duše v ve-
likem našem številu, ki bi ne darovala
svojega, dasi še tako skromnega prispevka.
Ljubezen, ki daruje, poveljuje ceno daru.

K temu darovanju so pozvani člani, čla-
nice, naraščaj in deca.

Denarne prispevke, prejema podpisani
Savez v Ljubljani, Narodni dom. Zbirke
naj organizuje vsako sokolsko društvo
zase.

Zdravo!

Starešinstvo Jugoslovenskega Sokolskega
Saveza.

Dr. Vladimir Ravnihar,
t. č. starosta.

Dr. Riko Fux,
t. č. tajnik.

Dva jubileja. Dr. Ivan Tavčar. Dne 29. avgusta 1921. je slavil svojo sedemdeseto letnico eden največjih mož, kar jih je rodila slovenska mati — dr. Ivan Tavčar.

Dr. Ivan Tavčar je bil rojen dne 28. avgusta 1851. leta v Poljanah na Gorenjskem. Njegovi starši so bili kmetškega stanu in so imeli majhno domačijo. Izmed vseh šestih otrok je mati posebno ljubila svojega prvega sina Janeza, ki bi naj postal »gospod«. Pa četudi se ji ta želja ni izpolnila, je ostal Janez le njen najljubši sin. Kot deček je rasel v preprosti kmetški hiši v poljanski dolini, kjer se je učil spoznavati narodo. Tam je začel svoj ribji lov, ki mu je ostal vse življenje najprijetnejša zabava. Le par let je hodil v domačo šolo, nato je odšel v Ljubljano, pozneje pa v Novo mesto.

Tisti čas, ko je dr. Ivan Tavčar stopal v realno življenje, v 70tih letih prejšnjega veka, se je nahajal slovenski narod v najžalostnejšem položaju. Bil je na vseh koncih in krajih najkrutejše zatiran in tudi na Kranjskem je bila vsa uprava samo v rokah najkrutejših Nemcev. V teh letih je posegel v političen boj tudi dr. Ivan Tavčar, ki si je že kot dijak in mlad koncipijent pridobil dobro ime s svojimi romani in raznimi članki v časopisih, ter je bil na glasu dobrega govornika.

Kot pisatelj je izšel dr. Ivan Tavčar iz one generacije, ki je zrastle pod Levstikovim vodstvom in se je oblikovala in razvijala v Stritarjevi šoli. Iz vse te generacije je doživel današnje dni poleg starine Stritarja edino le dr. Tavčar kot zadnji odmev tega velikega poleta. Sredi viharjev in struj je vzdržal petdeset let v ospredju duševnega, narodnega in kulturnega boja. V dr. Tavčarju je vedno prevladoval umetnik. Romantika poljanske doline je ostala v njem kot živa ustvarjalna sila. Njegov zdravi, umetniški okus ga je obvaroval, da ta romantika ni zašla nikdar preko mej estetičnih nazorov. Šestero zvčkov njegovih spisov priča o njegovem literarnem delu.

Dr. Tavčar pa ni ostal samo pri tem, da je kot genijalen pisatelj obogatil slovensko slovstvo za veliko število krasnih in poslovnih del priznane trajne vrednosti.

temveč se je zlasti kot politik neustrašeno boril za narodne pravice ter je začel ta nezprosni boj proti nemškemu nadvladju v dobi, ko je bil germanski pritisk na Slovence najhujši. Dr. Tavčar je deloval kot politik neumorno bodisi kot predsednik ali odbornik političnih in kulturnih društev, bodisi kot odvetnik, bodisi kot poslanec in župan mesta Ljubljane. Njegovo delovanje na političnem polju je tako obširno, da prepuščamo zgodovini poznejših časov, da ga oceni.

Leta 1882. je izbral Ljubljanski Sokol v svoji najhujši dobi za starosta dr. Ivana Tavčarja. Za sokolsko društvo je bilo to velikanskega pomena, ker je zbral okoli sebe nove sokolske delavce, ki so sokolsko delo oživeli. Ljudje, ki so stali dotlej še ob strani, so hiteli v sokolske vrste.

Zaradi politike, ki ga je docela prevzela, je zapustil mesto staroste, a za sokolsko delo se je vedno zanimal. Kasneje je še enkrat stopil na čelo ljubljanskemu Sokolu in je bil leta 1904. predsednik zletnega odbora za vsesokolski zlet v Ljubljani. Za Sokolstvo si je pridobil velikih zaslug in dolžnost Sokolstva je, da se ga spominja ob njegovi 70 letnici z željo, da ostane še dolga leta ohranjen našemu narodu.

Ivan Hribar. Približno 3 tedne pozneje je praznoval svojo sedemdesetletnico Tavčarjev sodelavec v najtežjih časih — sedanji kraljevi namestnik Ivan Hribar.

Rojen je bil dne 19. septembra 1851. v Trzinu. Svoja mlada leta je preživel na Češkem, kjer je spoznaval dosledno organizacijsko delo češkega naroda, prožeto z narodnim in slovanskim duhom. Vpliv tega bivanja med češkim narodom je videti pri njegovem poznejšem agitatoričnem in organizatoričnem delu v domovini.

Hribarjevo delo je bilo bogato in vsestransko. Že leta 1882. je bil izvoljen v občinski svet ljubljanski in leta 1890. imenovan častnim meščanom ljubljanskim zaradi zaslug, ki si jih je z vztrajnostjo pridobil zlasti pri oživetvorenju vodovoda. Ko je leta 1895. porušil Ljubljano potres, je bila njegova kandidatura za župana od vseh strank simpatično pozdravljena. V njegovi županski dobi od leta 1896. do 1910. se je Ljubljana izkopala iz strašnih potresnih razvalin ter se dvignila po velikem delu

čisto nova na zunaj in okrepčana v notranjem za nov gospodarski in prosvetni napredek.

Mnogo zaslug si je pridobil Ivan Hribar v boju za pravice svojega naroda v najhujši dobi preganjanja in na polju slovanske propagande, katero je vzlic vsem preganjanjem neustrašeno vodil. Idejo slovanske vzajemnosti je širil ne le med Slovenci, nego tudi med drugimi Slovani, zlasti Hrvati in Srbi. Da bi narod slovenski spoznaval ostale Slovence, njih kulturo in politiko, je že 1894. leta začel izdajati »Slovana« in ga nadaljeval z dr. Ivanom Tavčarjem do konca l. 1887. Ko je bil leta 1889. izvoljen prvič v deželni zbor, je zagotavljal v svojem programu, »da bode odločno, kakor doslej, tudi v bodoče deloval za narod slovenski, a pri tem gledal tudi preko Mure in Sotle na Slovence.« Izpostavljen hudim preganjanjem, je hodil svojo začetano pot bodisi kot ljubljanski župan, bodisi kakor poslanec v deželnem in državnem zboru. Zaradi svoje neupogljivosti in zaradi odločno napredne in slovanske smeri pri svojem delu je imel čim dalje več nasprotnikov, in ko so ti postali zavoljo vladne pomoči dovolj močni, Hribar ni bil več potrjen za župana. Ko je pa izbruhnila vojna, je prišel v zapore in v pregnanstvo, iz katerega se je povrnil šele po vojni.

Mnogo je deloval Hribar tudi kot Sokol in je bil vse svoje življenje zvest pristaš sokolske ideje. Že leta 1879. je bil odbornik ljubljanskega Sokola. Pravo njegovo sokolsko delovanje je pa pričelo, ko je bil izvoljen leta 1888. za starost ljubljanskega Sokola. To mesto je zavzemal polnih sedem let in je Sokola, ki je takrat komaj živel, vzbudil v novo življenje.

Ob pozni jeseni njegovega življenja mu je domovina vsaj delno poplačala njegov trud in delo za Slovanstvo ter ga odškodovala za muke in trpljenja, ki jih je prestal v svojem vihnem življenju, ker ga je poklicala na najvišje mesto v Sloveniji. Naj mu bo usojeno še dolgo let uživati sadove svojega dela.

F.

Tekma žen. naraščaja in deklic v Litiji-Šmartnem. Dne 18. septembra t. l. se je vršila v Sokolskem društvu Litija-Šmartno tekma žen. naraščaja in deklic.

Točno ob 2. uri popoldne so bile vse vrste s svojimi vodnicami na mestu, kjer so jih pričakovale sodnice oz. sodniki, vsi iz domačega društva.

Tekma je obsegala 3 oddelke s sledečimi panogami: Redovne in proste vaje, vaje na gredi, metanje žoge (met z obema rokama 28 m daleč, samo za žen. naraščaj), skok v daljino (3 m, 2,80 m, 2,40 m), tek na 100 m 17 sek., 80 m 16 sek., 60 m 16 sek.

Tekmovalo je 6 vrst, in sicer: 2 vrsti žen. naraščaja, 2 vrsti deklic nad 10 let in 2 vrsti deklic pod 10 let.

Vrste so bile označene z gesli. — Kljub velikim — pri redovnih vajah celo pretiranim — zahtevam (razne izprečitve, zahtevi itd., žen. naraščaj brez povelj, deklice isto s povelji, v prosti tekmi previsoke mere) so vse vrste dosegle prav lepe uspehe. Videlo se je, da so bile prav dobro pripravljene in posebno razveseljivo je bilo videti najmanjše, kako so pri redovnih vajah odločno in strumno korakale in kako so neustrašeno vršile svojo nalogo, hotoč pokazati, da se tudi one znajo pokoriti sokolski disciplini.

Izid tekme:

I. mesto je dosegla vrsta deklic pod 10 let pod geslom »Svoboda« 273 točk od 330 dosegljivih, t. j. 82.72%. II. mesto je dosegla vrsta deklic nad 10 let pod geslom »Koroška« 270 točk, t. j. 81.81%. III. mesto je dosegla vrsta ženskega naraščaja pod geslom »Slovenija« 241 točk od 300, t. j. 68.48%. IV. mesto je dosegla vrsta deklic pod 10 let pod geslom »Primorje« 222 točk od 330, t. j. 67.27%. V. mesto je dosegla vrsta ženskega naraščaja pod geslom »Jugoslavija« 217 točk od 330, t. j. 65.75%. VI. mesto je dosegla vrsta deklic nad 10 let pod geslom »Sreča« 175 točk od 280, t. j. 62.50%.

Kot posameznice žen. naraščaja so dosegle od 60 dosegljivih točk: I. Kunstler Mila 53 točk, t. j. 88.33%. II. Bizjak Minka 51 točk, t. j. 85.-%. III. Lajovic Silva 50 točk, t. j. 83.33%.

Deklice nad 10 let so dosegle od 50 dosegljivih točk: I. Prelogar Marija in Bizjak Kristina 45 točk, t. j. 90%. II. Vrhovnik Vanda 44 točk, t. j. 88%. III. Obračimč Mila 42 točk, t. j. 82%.

Deklice pod 10 let so dosegle od 50 dosegljivih točk: I Bizjak Olga 49 točk, t. j. 98%. II Fincinger Rožika 48 točk, t. j. 96%. III Petrovič Ana 47 točk, t. j. 94%.

Tekma, ki je ob dobri udeležbi domačih gledalcev potekala in končala v najlepšem redu, je pokazala, da ima društvo Litija smartno mnogo zmisla za naraščaj, da vidi v njem našo bodočnost in da mu nudi tudi take dni, ki marsikateremu za vedno ostanejo v spominu. Po tekmi jih je v zbranih in vzpodbujajočih besedah pozdravil br. Og. Fincinger, poudarjajoč pomen dneva in pomen tekme ter želel, da jih vidi čez nekaj let z istim veseljem in z isto navdušenostjo, a z večjim pojnovanjem sokolske misli — v članskih vrstah.

Škoda, da se ni mogla še isti dan vršiti napovedana tekma moškega naraščaja mladičkov, kar bi dan gotovo še bolj povzdignilo.

A. C.

Priloge za I. jugoslovanski vsesokolski zlet v Ljubljani se že vrše. Doslej so osnovani sledeči odseki: stavbeni, finančni, propagandni in tajniški, stanovanjski, rediteljski, prehranjevalni, železniški, zdravstveni, sprejemni, zabavni. Nekaj odsekov je že pričelo z delom. Na čelu vseh stoji Zletni odbor, ki ga tvorijo člani starešinstva in vsi načelniki odsekov ter zastopniki ljubljanskih sok. društev in drugih korporacij, ki so v zvezi z zletom.

Da bo članstvo točno informirano o vseh pripravah in o sklepih odsekov, je sklenilo starešinstvo izdajati do zleta »Sletski Vestnik«, ki bo izhajal po potrebi. Posamezna številka Slet. Vestnika bo veljala 50 para. Naročnikom se bo pošiljal list skupno na društvo, ki ga bo potem razpečalo članom. List bo za vse članstvo jako važen, ker bo sproti obveščal članstvo o vseh važnih ukrepih. Dolžnost članov in vseh društev je, da si naročijo list in se po njem ravnaajo, ker uspeh zleta odvisi od našega članstva in njihovega dela.

S 1. novembrom začne poslovati zletna pisarna, ki bo nastanjena v mali dvorani Narodnega doma v Ljubljani.

Zletne proste vaje so po sklepu saveznega tehniškega odbora določene takole:

1. za člane dr. Murnikove, ki so natisnjene v knjižnici: Proste vaje članov za I. jugoslovanski vsesokolski zlet v Ljubljani l. 1922. Založil Jugosl. Sokol. Savez 1921. Te vaje so pa na nekaterih mestih nekoliko izpremenjene (olajšane). Tozadevni popravki so točno označeni v »Vestniku T. O.« št. 8—12, ki izide do konca oktobra. Hrvaški prevod je priobčen tudi v 8.—12. številki Vestnika.

2. za članice dr. Murnikove za osrednji zlet, glej Vestnik T. O. št. 1.—3. stran 23 in št. 4.—5., stran 46. To so prve štiri vaje, ki so pa za vsesokolski zlet nekoliko izpremenjene. Izpremembe in popravki se nahajajo v 8.—12. številki Vestnika T. O.

3. za moški naraščaj proste vaje iz leta 1921., priobčene v Sokoliču, in sicer slovenski tekst v letniku 1920., stran 151, srbohrvaški tekst v letniku 1921., stran 24.

4. za ženski naraščaj proste vaje iz leta 1921., priobčene v Sokoliču, slovensko besedilo letnik 1921. stran 10, srbohrvaško letnik 1921., stran 69.

5. za moško deco vaje z lesenimi palicami za leto 1921., so pa nekoliko olajšane. Celotne vaje z lesenimi palicami prinaša današnja številka (9.—10.) »Sokoliča«.

6. za žensko deco vaje s ploščami. Popis vaj in orodja prinese prihodnja 11. številka »Sokoliča«, ki izide začetkom novembra.

Vse tekmovalne vaje za I. jugoslovanski vsesokolski zlet, to so za višji, srednji in nižji oddelek ter za mednarodno tekmo, prinese 8.—12. številka Vestnika T. O.

S kakšno vestnosjo in vnemo se pripravljajo br. češkoslovaško Sokolstvo na naš zlet, priča poset br. Havela, ki je dospel dne 12. oktobra v Ljubljano, da je osebno sprejel informacije za vsesokolski zlet. Bratov Čehov pride 3000 v Ljubljano. Za slučaj pomanjkanja stanovanj bodo vzeli seboj potrebno število šotorov, ki si jih priredijo pod milim nebom za stanovanja. Prihod Čehov je določen na dan 12. avgusta. Po zletu pri-

redijo Čehi bližje in daljše izlete po vsej Jugoslaviji, da si ogledajo naše najlepše kraje in zanimivosti.

Spored zleta bo sledeči: Tri ali štiri nedelje pred 13. avgustom so določene kot predzletni dnevi za nastop sokolskega naraščaja, dijaštva in vojaštva. 11. avgusta so tekme žen, 12. avgusta tekme članov. Ta dva dneva so obenem mednarodne tekme. 12. avgusta prihod Čehov. V nedeljo 13. avgusta dopoldne skušnje za nastop, popoldne prva javna telovadba članov in članic. V ponedeljek dne 14. avgusta popoldne nastop naraščaja iz bližnjih društev in nastop vojaštva. V torek 15. avgusta dopoldne povorka, popoldne druga javna telovadba. 16. avgusta izleti gostov.

Prebivalstvo Jugoslavije. Število prebivalstva. Začetkom leta se je vršil popis prebivalstva v naši državi. Po uradnem štetju je bilo v Jugoslaviji vsega skupaj 11.590.792 prebivalcev, in sicer 5.676.547 moških in 5.914.245 ženskih.

V razmerju s prebivalstvom, ki se je ugotovilo 1910., so skoraj vse pokrajine nazadovale. Na prvem mestu stoji seveda Srbija, ki je bila nič manj kakor sedem let v neprestanih bojih in ki je izgubila ogromne množine prebivalstva. Srbija je štela pred desetimi leti v onih mejah, ki jih je dobila po balkanski vojni okroglo 4.600.000 duš. Po naravnem prirastku bi morala Srbija šteti danes vsaj 10 odstotkov več, t. j. preko 5 milijonov duš, naštel pa se je samo štiri milijone 157.140 prebivalcev.

Tudi Črna gora je tekom prošlega desetletja silno trpela. Njeno prebivalstvo je padlo od približno 250.000 na 172.960 duš.

V Sloveniji se je naštelo lansko leto 1.056.464 prebivalcev, in sicer 503.645 moških in 552.819 ženskih. Slovenske pokrajine (vštevši Prekmurje) imajo torej sedaj približno ravno toliko prebivalcev kakor pred desetimi leti.

Tudi na Hrvaškem so le majhne izpremembe. Število prebivalstva je padlo iz leta 1910. od 2.621.954 na 2.591.860. Raz-

merje med ženskim in moškim spolom se je le neznatno izpremenilo. Leta 1910. je bilo na Hrvaškem 1.282.398 moških in 1.339.556 ženskih, leta 1921. pa 1.262.609 moških in 1.329.251 ženskih.

V ostalih pokrajinah se je ugotovilo sledeče število prebivalstva: V Bosni in Hercegovini 1.876.543, v Dalmaciji 301.346 (v tej pokrajini pa ljudsko štetje vsled laške okupacije ni bilo povsod izvršeno), Banat 480.819, Bačka 835.796, Medjimurje 96.945 in otok Krk 20.919 prebivalcev.

Materin jezik. V naši državi je 9.546.760 Jugoslovanov, od teh 8.524.319 srbohrvaškega, 1.022.441 pa slovenskega plemena ter 190.481 drugih Slovanov, skupno torej 9.737.208 Slovanov, to je 84 odstotkov vsega prebivalstva. V naši državi prevladuje po maternem jeziku srbohrvaški živelj, ki zastopa 74 odstotkov vsega prebivalstva, Slovencev nas je nekaj manj kakor 9 odstotkov. Pravoslavni in katoliški Srbohrvatov je približno 7 milijonov 600.000, muslimanskih pa 900.000.

Med ostalimi narodnostmi, ki so se ugotovile pri ljudskem štetju, je treba omeniti Nemce s 508.474, Madžare s 494.163, Arnavte s 479.084, Rumune z 175.315, Italijane z 9585 in ostale narodnosti z 186.930. Madžari bivajo večinoma v Bački, kjer se jih je naštel 306.225, v Banatu (97.087) in na Hrvaškem (68.370). Nemcev se je naštel na Hrvaškem 122.190, v Banatu 109.717, v Bački 213.800 in v Sloveniji 39.631. Arnavti živijo skoraj izključno v južni Srbiji, v ostalem se jih je le v Črni gori ugotovilo 16.672.

Po narodnosti je torej naša država jugoslovanska narodna država. V naši državi je samo 16 odstotkov tuje narodnosti, ki so pa razstreseni in v nobeni pokrajini ne živijo kompaktno. Najbolj tuja nam je Bačka, kjer živi preko pol milijona Madžarov in Nemcev.

Listnica uredništva. Br. dr. K. v Mariboru: Za to številko prepozno, pride v prihodnji številki. — B. Janku v Bakru in br. E. v Murski Soboti: Dopise prejel. Hvala! Prihodnjič prideta na vrsto.

